

Miljøverndepartementet

KONGELIG RESOLUSJON

**Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til
skogbruksformål**

Ref.nr.:

Saksnr:

Dato: 23.05.2012

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål

1. FORSLAG

Miljøverndepartementet (MD) tilrår å vedta en forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål i medhold av lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven).

Hjemmelsgrunnlag

Forskriften er hjemlet i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 28, 30 og 31. Hjemmelsgrunnlaget for forskriften om utsetting av utenlandske treslag finnes i lovens kapittel IV, som regulerer innførsel og utsetting av fremmede organismer. Dette kapittelet vil imidlertid først tre i kraft i forbindelse med at det vedtas forskrifter, jf. lovens § 76. Denne forskriften vil, sammen med en forskrift om innførsel og utsetting av fremmede organismer, utgjøre det forskriftsmessige rammeverket for iverksetting av kap. IV i loven.

Lovens § 28 omhandler krav til aktsomhet, herunder krav til iverksetting av tiltak for å hindre spredning, krav til varsling, samt hjemmel for å fastsette forskrift om virksomheter eller tiltak som kan medføre fare for spredning eller utilsiktet utslipp av organismer som ikke forekommer naturlig på stedet og om varslingsplikten i tredje ledd. Lovens § 30 omfatter alminnelige regler for utsetting, herunder krav til tillatelse for utsetting av utenlandske treslag (bokstav a) og hjemmel for å fastsette forskrift om tillatelse til utsetting av organismer som ikke fra før finnes naturlig på stedet (bokstav d). Lovens § 31 omhandler tilfeller der utsetting ikke krever tillatelse forutsatt at § 28 om aktsomhet blir overholdt.

2. SAKSBEHANDLING

Forslaget til forskrift om utsetting av utenlandske treslag ble sendt på høring 12. mai 2010, med høringsfrist 6. august. Samtlige departementer, fylkesmannsembeter, fylkeskommuner og kommuner, 7 direktorat, 14 andre offentlige og private institusjoner, samt 76 organisasjoner og bedrifter, mottok utkastet til forskrift. Høringsbrevet ble også lagt ut på nettsidene til Direktoratet for naturforvaltning. Utkast til forskrift om innførsel og utsetting av fremmede

organismer ble sendt ut på høring samtidig. Forslaget til forskrift ble også notifisert i tråd med notifikasjonsprosedyrene under avtalen om sanitære og plantesanitære forhold (SPS-avtalen) under Verdens handelsorganisasjon (WTO).

I tilknytning til høringen av de to forskriftsutkastene under nml. kap IV, ble det arrangert et høringsmøte i Oslo 25. juni 2010 for å informere om innholdet i forskriftene og avklare spørsmål knyttet til høringen.

Det kom totalt inn 103 høringsuttalelser, hvorav 95 inneholdt substansielle kommentarer til forskriften. Høringsuttalelsene fordeler seg slik: Departementer 7; direktorat 3; andre sentrale institusjoner 6; fylkesmenn 11; fylkeskommuner 2; kommuner 35; organisasjoner og bedrifter 33; universiteter og forskningsinstitusjoner 6.

Direktoratet for naturforvaltning sendte sin tilrådning til MD den 10.12.2010.

3. VIKTIGE ENDRINGER ETTER HØRINGEN

Det er foretatt en endring under sluttbehandlingen av saken, ved at utenlandske provenienser av norske treslag ikke omfattes av forskriften. Dette er gjort under forutsetning av at forskriften kan endres på dette punkt dersom ny kunnskap tilsier at utenlandske provenienser av norske treslag kan utgjøre en nevneverdig risiko for skade på norsk naturmangfold. Det er forutsatt at det gjennomføres en utredning av økologisk risiko for skade på naturmangfoldet ved bruk av provenienser av norske treslag når proveniensen har utenlandsk opprinnelse. Viser resultatene at slike provenienser av utenlandsk opprinnelse kan utgjøre en nevneverdig risiko for skade på naturmangfoldet vil forskriften om utsetting av utenlandske treslag endres på dette punktet.

Departementet tilrår at Fylkesmannen får delegert myndighet ved ikrafttredelse av forskriften.

Det er foretatt andre mindre endringer i noen av paragrafene, slik det framgår av kapittel 6. I hovedsak er endringene av språklig karakter eller har karakter av å gjøre paragrafene mer oversiktlige, logiske og klare. Forskriftens § 6 er slått sammen med § 5 (krav om tillatelse). Under § 6 er det tatt inn et tillegg om at det i søknaden skal inkluderes opplysninger om plantematerialets naturlige geografiske opprinnelse samt naturtype(r) som skal tilplantes, dersom dette er kjent for søker. Det er også foreslått noen nye tilleggsbestemmelser. Under § 9 er det tatt inn en ny bestemmelse om at grunneier ved overdragelse av eiendom, plikter å informere ny grunneier om tillatelsen og eventuelle vilkår som er satt for å hindre spredning.

4. VURDERINGER ETTER NATURMANGFOLDLOVEN KAPITTEL II

4.1 Innledning

Naturmangfoldloven trådte i kraft 1. juli 2009. Hjemmelsgrunnlaget for forskriften om utsetting av utenlandske treslag finnes i lovens kapittel IV, som regulerer innførsel og utsetting av fremmede organismer. Dette kapittelet vil imidlertid først tre i kraft i forbindelse med at det vedtas forskrifter, jf. lovens § 76. Forskrift om utsetting av utenlandske treslag vil, sammen med en forskrift om innførsel og utsetting av fremmede organismer, utgjøre et forskriftsmessig rammeverk for iverksetting av kap. IV i loven.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. § 7, skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet som berører naturmangfold, herunder utforming av forskrifter, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 trekkes også inn i vurderingen. De nevnte bestemmelser i naturmangfoldloven har betydning for krav til og bruk av beslutningsgrunnlag, samt for de avveininger som finner sted ved selve utformingen av en forskrift og når det fattes enkeltvedtak i medhold av en forskrift.

4.2 Kunnskapsgrunnlaget

Bruken av prinsippet i arbeidet med forskriften

Det følger av § 8 første ledd i naturmangfoldloven at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, så langt det er rimelig, skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Det skal videre legges vekt på erfaringsbasert kunnskap.

Det er gjort mye for å styrke kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold de siste årene, herunder bedre verktøy som databaser og kart. Direktoratet for naturforvaltning har i sitt høringsnotat blant annet lagt til grunn kunnskap fra Norsk rødliste for arter 2010, Norsk rødliste for naturtyper, Norsk svarteliste 2007 (og senere revidert ny svarteliste), Naturbase (med kartlagte forekomster av verdifulle naturtyper), Artskart, Miljøregistreringer i Skog (MiS), med mer.

Flere instanser har i sine høringsuttalelser bemerket at det i høringsdokumentene forelå lite dokumentasjon om kunnskapsgrunnlaget for utenlandske treslag som en trussel mot biologisk mangfold. Flere har også hevdet at det per i dag ikke foreligger kunnskap om risiko for biologisk mangfold som underbygger et behov for å endre dagens regelverk og forvaltning knyttet til utsetting av utenlandske treslag.

4.2.1 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

Forskriften bygger på tilgjengelig kunnskap om effektene ved utsetting av utenlandske treslag i Norge og andre land. Negative effekter på naturmangfoldet forårsaket av fremmede organismer er en voksende utfordring i Norge. Det er til nå registrert 2483 fremmede arter i Norge, og selv om knappe 10 % av disse er vurdert i Norsk svarteliste 2007, så er flere av disse vurdert til å medføre høy økologisk risiko. Foreløpig er platanlønn (*Acer pseudoplatanus*) det eneste treslaget som er vurdert i Norsk svarteliste (Gederaas et al. 2007). En rapport fra Norsk institutt for skog og landskap konkluderer med at det ikke kan utelukkes at introduserte bartrær kan ha noen av de negative effektene som ligger til grunn for risikovurderingen i Svartelisten (Øyen et al. 2009a). Det er både nasjonalt og internasjonalt foretatt en rekke vitenskapelige studier som har dokumentert at fremmede og utenlandske treslag kan medføre svært negative effekter på naturmangfoldet (for eksempel Nygaard et al. 1999; Skre 2000; Pedersen et al. 2010; Richardson 1998; Pysek et al. 2009).

Utenlandske treslag har vært utplantet i lengre tid i Norge, særlig på Vestlandet og i Nord-Norge. Tilplantingen har vært størst på 1960- og 70-tallet. Samlet dekker disse bartrærne nå et

areal på ca. 800 000 dekar i Norge. Utplantingens omfang har vært størst i kyststrøk (ca. 20 % av det produktive skogarealet), mens på landsbasis utgjør de ca. 1 % av det produktive skogarealet (Øyen et al. 2009b). Totalt er det plantet et femtitalls fremmede treslag. Innslaget av innførte treslag som ble plantet ut i 2005 var på 3,5 % av utsatte planter og omkring 75 % av dette gikk til juletre- og pyntegrøntproduksjon. 0,9 % av antall planter utplantet i skog, tilsvarende ca 15 000 planter, var altså utenlandske treslag i 2005. Dette er noe lavere enn gjennomsnittet for de seinere åra (MD 2007).

Det er store forskjeller i spredningskapasitet blant de forskjellige fremmede arter. Hos trær og andre arter er det en samvirkning mellom artens livslengde, introduksjonstrykket (antall plantasjer og hyppigheten av utplantinger) og spredningsegenskaper som avgjør om spredningen skjer sakte eller hurtig (Richardson 1998; Pysek et al. 2009; Blackburn et al. 2009). Flere av de utplantede utenlandske bartreslagene i Norge har gode spredningsegenskaper (f.eks. sitkagran (*Picea sitchensis*) og vrifuru (*Pinus contorta*), bl.a. kort juvenil periode, kort intervall mellom store frøsettinger og liten frømasse (Richardson og Rejmánek 2004; Øyen et al. 2009b). Disse egenskapene er også korrelert med en hurtig relativ vekstrate (Grotknopp et al. 2002). Risikoen for spredning og effekter på biologisk mangfold vil derfor være påvirket av omfanget av utplantingen, alderen på plantasjene og hvilke arter som er blitt brukt.

I *Tverrsektoriell nasjonal strategi og tiltak mot fremmede skadelige arter* (MD 2007) vises det til at selv om mange fremmede arter ikke har negative effekter, så har eksemplene med problemarter vist at det er helt avgjørende å ha gode systemer for å vurdere om det kan gis tillatelse til å introdusere en organisme til et nytt område. Det pekes på at å gjennomføre vurderinger av miljørisiko før man tilsiktet introduserer en fremmed organisme, er en krevende, men likevel nødvendig øvelse. De økologiske vekselvirkningene mellom fremmede arter og biologisk mangfold er komplekse og det er derfor mye man ikke vet om virkningene det vil ha på naturmangfoldet det introduseres for. Forskriften skal med den nye søknads- og tillatelsesordningen, og de krav som der vil gjelde for utsetting, medvirke til å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet i slike tilfeller. Tilsiktet utsetting av utenlandske treslag må derfor kun tillates etter grundig forutgående evaluering basert på føre-var-prinsippet.

4.2.2 Departementets merknader

Når det gjelder begrepsbruk viser departementet til at det i den tidligere saksbehandlingen inkludert i tilrådingen fra Direktoratet for naturforvaltning er begrepene ”utenlandske treslag” og ”fremmede treslag” benyttet. MD vil mhp. denne forskriften i størst mulig grad benytte begrepet ”utenlandske” treslag, jf. forskriftens tittel hvor ”utenlandske treslag” inngår.

Departementet mener at kunnskapen om økologiske effekter av utenlandske provenienser av norske treslag er begrenset, og ser behov for en sammenstilling av eksisterende nasjonal og internasjonal kunnskap på dette området.

MD er enige med Landbruks- og matdepartementet (LMD) om at det i et samarbeid mellom departementene gis et oppdrag til kompetente fagmiljøer for å vurdere risiko for skade på naturmangfoldet ved bruk av provenienser av norske treslag når proveniensene har utenlandsk opprinnelse. Viser resultatene at slike provenienser kan utgjøre en nevneverdig risiko for skade på naturmangfoldet, skal forskriften endres på dette punktet.

Utredningen skal klarlegge om det er forskjeller i egenskaper som kan ha betydning ved vurdering av effekter på naturmangfoldet mellom provenienser av gran (*Picea abies*) som stammer fra gran med naturlig (nåværende eller historisk) utbredelsesområde i Norge, og provenienser som stammer fra gran med utbredelsesområde utenfor Norge. Både provenienser som i dag benyttes i Norge, og provenienser som ikke benyttes i Norge, men som vil være aktuelle å dyrke i Norge i dag eller i nær framtid, skal vurderes. Ulike geografiske områder og naturtyper der det er aktuelt å plante proveniensene skal inngå som en del av grunnlaget for utredningen. Det kan vurderes å velge ut et begrenset antall representative provenienser der man går mer i dybden i vurdering av egenskapene. Utredningen kan eventuelt utvides til å omfatte andre arter av trær, for eksempel furu (*Pinus sylvestris*).

Når det gjelder innspill om at utsetting av utenlandske treslag er godt ivaretatt i eksisterende lovverk, henviser departementet til naturmangfoldlovens bestemmelser, som ble vedtatt av Stortinget i juni 2009, der det framgår av § 30 første ledd at utsetting av utenlandske treslag krever hjemmel i naturmangfoldloven eller tillatelse etter dette lovverk.

I behandlingen av søknader om tillatelse til utsetting av utenlandske treslag skal det legges vekt på den kunnskap som finnes om økologisk risiko knyttet til de ulike treslagene. Ny revidert Norsk svarteliste vil foreligge i juni 2012 og vil inneholde risikovurderinger av utenlandske treslag. I tillegg vil kunnskap om naturmangfoldet i det området der treslagene tenkes plantet ut, samt i nærliggende arealer, også være en viktig del av vurderingsgrunnlaget. Det kan for eksempel være særlig grunn til å være restriktiv med utplantinger som kan påvirke verneområder, utvalgte naturtyper og levesteder for prioriterte arter. Samtidig vil kunnskap om treslagenes spredningsevne, type utsetting og planlagte tiltak for å hindre eller forebygge spredning være sentral for vurderingen av den økologiske risiko utsettingen innebærer.

Selv om forvaltningsmyndigheten bygger sin beslutning på tilgjengelig kunnskap og kunnskapsgrunnlaget i § 8 er oppfylt, vil det kunne være tvil om effektene av utsetting av utenlandske treslag. Dette kan skyldes usikkerhet både om hvordan treslaget vil spre seg eller fortrenge andre planter eller dyr, eller det kan være usikkerhet om naturmangfoldet på stedet. I slike tilfeller skal beslutningen treffes i samsvar med føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9.

Det vil bli utarbeidet en veileder for saksbehandlere og for søkere om utsetting av utenlandske treslag.

Departementet viser videre til omtale av omfanget av den aktiviteten som vil bli regulert av forskriften i punkt 7.2. Departementet anser etter dette at kravet til at kunnskapsgrunnlaget i § 8 er oppfylt.

4.3 Føre-var-prinsippet

Bruken av prinsippet i arbeidet med forskriften

Føre var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 første punktum slår fast at når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger beslutningen kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet.

Mangel på kunnskap skal ikke brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningsvedtak der det foreligger risiko for alvorlig eller irreversibel skade, jf. § 9 andre punktum. Forskriften viderefører i stor grad naturmangfoldlovens hovedregel om krav til tillatelse ved innførsel og utsetting av utenlandske treslag. Det finnes en del kunnskap om effektene av bruk av utenlandske treslag. Dette er det redegjort for over. Man har imidlertid ikke kunnskap om alle effektene ved utsetting av alle utenlandske treslag, og heller ikke om alt naturmangfold på steder hvor utsetting er aktuelt. En slik generell søknads- og tillatelsesordning som foreslått i forskriften skal medvirke til å forhindre mulig vesentlig skade på naturmangfoldet som følge av uønsket utsetting og spredning av utenlandske treslag. Forevar-prinsippet er dermed vurdert og tillagt vekt.

4.4 Forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter

Bruken av prinsippet i arbeidet med forskriften

Det følger av naturmangfoldloven § 4 at mangfoldet av naturtyper skal ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde, med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. I henhold til naturmangfoldloven § 5, er målet at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Forvaltningsmålet for arter gjelder ikke for fremmede organismer, jf. naturmangfoldloven § 5 andre ledd. Formålet med forskriften er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet, noe som vil bidra til å nå lovens forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og for arter. Et eksempel på dette er sitkagran, som mange steder sprer seg og fører til gjengroing av naturtypen kystlynghei. Dette er en av årsakene til naturtypens tilbakegang (DN 2010). Forskriften om utsetting av utenlandske treslag vil være ett av flere virkemiddel for å motvirke truslene mot denne naturtypen. Forskriften vil på denne måten kunne bidra til å nå forvaltningsmålet for kystlynghei, jf. forvaltningsmålet for naturtyper i naturmangfoldloven § 4 og andre naturtyper og arter som trues av utenlandske treslag.

4.5 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Bruken av prinsippet i arbeidet med forskriften

Etter naturmangfoldloven § 10 skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I tillegg til påvirkning fra fremmede organismer er nedbygging av leveområder og endring og ødeleggelse av habitater regnet som sentrale trusler mot naturmangfoldet. Overutnyttelse av levende naturressurser i forbindelse med bl.a. jakt, fangst, global handel med viltlevende arter, miljøkonsekvenser av utnyttelse av ikke-levende naturressurser som olje og mineraler og forurensing og forgiftning som følge av menneskelig aktivitet utgjør også betydelige trusler mot naturmangfoldet. I tillegg er menneskeskapt klimaendringer en økende trussel mot arter og økosystemer, bl.a. ved at et varmere klima gjør det lettere for mange fremmede organismer å etablere og spre seg i Norge. Departementet legger til grunn at disse faktorene vil påvirke naturmangfoldet også i framtiden. Forskriften har til hensikt å motvirke utsetting og spredning av utenlandske treslag som medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet, og vil være et virkemiddel for å dempe de negative effektene på økosystemer og stedege arter og naturtyper som slike introduksjoner, i samvirke med andre belastninger, kan medføre.

4.6 Tiltakshaver betaler

Bruken av prinsippet i arbeidet med forskriften

Naturmangfoldloven § 11 slår fast at tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. I forskriftens § 10 er det fastsatt bestemmelser om plikt til å etablere og dokumentere internkontroll for å hindre skade på naturmangfoldet. Departementet har dermed vurdert og vektlagt § 11.

4.7 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Bruken av prinsippet i arbeidet med forskriften

Naturmangfoldloven § 12 slår fast at for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet, skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og framtidig bruk av naturmangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. Departementet har vektlagt prinsippet blant annet ved at det i § 8 er fastsatt bestemmelser om forbud mot gjensetting av livsløptrær av utenlandske treslag ved hogst. Ved at det ikke er fastsatt et generelt forbud, men en tillatelsesordning med internkontrollsystem, ivaretas både hensynet til naturmangfoldet og skogbruksnæringen. Departementet mener dette gir de beste samfunnsmessige resultater. § 12 er dermed vurdert og tillagt vekt.

5. GENERELLE MERKNADER

5.1 Høringsprosessen

Flere av høringsinstansene mener at det var uheldig at høringsrunden ble lagt til tidsrommet for avvikling av sommerferien. Noen av høringsinstansene mener videre at kort varsel før høringsmøtet ikke ga instansene tid til å delta og forberede seg.

5.1.1 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

Direktoratet for naturforvaltning mener at høringsfristen ikke har vært uforsvarlig kort. Selv om det ble avviklet ferie i denne perioden, må man kunne legge til grunn at instansene hadde reell anledning til å sette seg inn i forskriften. De instanser som har bedt om utsettelse på høringsfristen, har fått innvilget dette. Invitasjonen til høringsmøtet ble sendt noe sent, men likevel tidsnok til at det var god deltagelse på møtet.

5.1.2 Departementets merknader

Departementet tar til etterretning at det ble noe knapt med tid for enkelte av høringsinstansene, eksempelvis organisasjoner som måtte ha sin uttalelse opp til styrebehandling. Det ble imidlertid gitt utsatt frist for innspill til alle som ba om det.

5.2 Overordnede merknader til forskriften

Fylkesmennene i Hedmark, Hordaland, Nordland, Oslo og Akershus, Rogaland, Vestfold og Sør-Trøndelag, Asker kommune, landbruksutvalget, Bærum kommune, Oslo kommune, friluftsetaten og Ski kommune, SABIMA, Helgelands museum, naturhistorisk avdeling, Folkehelseinstituttet, Friluftsrådernes Landsforbund, Friluftslivets fellesorganisasjon, Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon, Norges jeger- og fiskerforbund, Norges Naturvernforbund (NNV), Norsk Botanisk Forening, NTNU Vitenskapsmuseet, Reindrifftsforvaltningen, Skogbrukssjefen i Asker og Bærum kommune og WWF Norge er generelt positive til forskriftsforslaget.

Fylkesmennene i Finnmark, Møre og Romsdal og Troms, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Nordre Sunnmøre Landbrukskontor, Søre Sunnmøre Landbrukskontor og Balsfjord, Bjerkreim, Eigersund, Gratangen, Grong, Hattfjelldal, Hemnes, Karmøy, Midtre Gauldal, Nordreisa, Nærøy, Sandnes kommune/Sandnes landbruk-, vilt- og innlandsfiskeremnd, Sokndal, Sortland, Stjørdal, Vefsn og Vindafjord kommuner er negative til forskriften og mener dens formål er ivaretatt av eksisterende lovverk.

Det norske skogselskap, Finnmark Skogselskap, Helgeland skogselskap, Kystskogbruket, Mandal og Lister Pyntegrøntlag, Midthordaland Skogeigarlag, Norges Skogeierforbund, Norsk institutt for skog og landskap (NISL), Norsk genressursenter, Norsk Forstmannsforening, Norsk pyntegrønt, NORSKOG, Region Namdal, Skogbrukssjefen i Finnmark og Kvænavangen kommune, Skogfrøverket, Skogprosjektet i Ytre Namdal og Bindal, Skogselskapet Bergen og Hordaland, Skogselskapet Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane Skogeigarlag, Søre Sunnmøre Skogeigarlag, Treindustrirentret i Troms og Troms Skogselskap er også negative til forskriften. Disse instansene mener dels at utenlandske treslag ikke utgjør en trussel for det biologiske mangfold eller at dette er omdiskutert, dels at hensynet til biologisk mangfold er godt ivaretatt i eksisterende regelverk.

Landbruks- og matdepartementet mener utkastet til forskrift må endres eller justeres på flere punkter før det kan fastsettes, og forutsetter at MD, når DN har behandlet alle innkomne høringsuttalelser og oversendt et justert forskriftsutkast, setter i gang en avsluttende prosess mot berørte departementer.

Statens landbruksforvaltning mener at det kan være positivt og hensiktsmessig at alle regler som har til hensikt å hindre tap av naturmangfold er samlet i en lov med tilhørende forskrifter.

Sametinget, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Justis- og politidepartementet, Samferdselsdepartementet, Utenriksdepartementet og Norges vassdrags- og energidirektorat har ingen merknader til forslaget.

5.2.1 Direktoratet for naturforvaltnings vurdering

DN tar synspunktene til etterretning.

5.2.2 Departementets merknader til kap. 5.3.

Når det gjelder innspill om at det ikke er nok kunnskapsgrunnlag for en ny regulering knyttet til utsetting av utenlandske treslag, henvises det til DN sin omtale av kunnskapsgrunnlaget under kap. 4.2, og til at MD i samarbeid med LMD vil igangsette en utredning for å sammenstille kunnskapen om økologisk risiko knyttet til utsetting av utenlandske provenienser av norske treslag. Departementet viser også til ny Norsk svarteliste som ventes i juni d.å., der utenlandske trær skal være risikovurdert iht. Artsdatabanken sin nye metode for økologisk risikovurdering.

Når det gjelder innspill om at utsetting av utenlandske treslag er godt ivaretatt i eksisterende lovverk, henviser departementet til naturmangfoldlovens bestemmelser, som ble vedtatt av Stortinget i juni 2009, der det framgår av § 30 første ledd at utsetting av utenlandske treslag krever hjemmel i naturmangfoldloven eller tillatelse etter dette lovverk.

5.3 Hjemmelsgrunnlag og forholdet til annet regelverk

5.3.1 Høringsinnspill

Statens landbruksforvaltning (SLF) og Fylkesmennene i Finnmark, Hordaland, Møre og Romsdal, Rogaland, Sogn og Fjordane, Sør-Trøndelag, avdeling for landbruk og bygdeutvikling, og Troms, kommenterer at forholdet til annen lovgivning, da særlig skogbrukslova med forskrifter, skulle ha vært avklart og kommentert i høringsnotatet. De peker på at utsetting av utenlandske treslag allerede er regulert gjennom skogbrukslova og forskrift om bærekraftig skogbruk. Disse fylkesmennene mener dels at det ikke er hjemmel for forskriften i naturmangfoldloven, dels at en slik forskrift skulle ha vært hjemlet i skogbrukslova. De hevder også at den foreslåtte forskriften vil medføre dobbelbehandling for både søkere og ansvarlig myndighet, og mener en planlagt samordning eller avklaring av dette spørsmålet burde framkommet av høringsnotatet.

Hattfjelldal, Hemnes, Nordreisa, Nærøy, Sandnes, Snåsa, Ulstein og Vefsn kommuner, Finnmark skogselskap, Kystskogbruken, Norsk institutt for skog og landskap, Region Namdal, Skogprosjektet i Ytre Namdal og Bindal, skogselskapet i Bergen og Hordaland, skogselskapet i Møre og Romsdal og Skogselskapet i Rogaland uttaler også at forvaltningen av utenlandske treslag i dag er regulert i forskrift om bærekraftig skogbruk og at det derfor ikke er behov for den nye forskriften. Det pekes på at et alternativ kunne være at man presiserer rammene for bruk av utenlandske treslag i forskrift om bærekraftig skogbruk. Skogselskapene mener videre at opplysningene om hjemmelsgrunnlaget for forslaget er mangelfulle idet det kun vises til naturmangfoldlovens § 30 første ledd bokstav a. De uttaler at da naturmangfoldloven ikke er overordnet sektorlover som regulerer de samme forhold, kommer naturmangfoldloven § 32 første ledd til anvendelse.

Skogbrukssjefen i Asker og Bærum kommune, Skogbrukssjefen i Finnmark og Kvæningen kommune, Nordre Sunnmøre Landbrukskontor og Søre Sunnmøre Landbrukskontor viser også til den eksisterende regulering av bruk av utenlandske treslag, og understreker behovet for en samordning eller tilpasning mellom regelverkene.

Norsk institutt for skog og landskap påpeker at manglende samordning kan skape store og vanskelig løsbare faglige uklarheter og uakseptabel uforutsigbarhet både for tiltakshaver og forvaltningsmyndigheten.

Bergen kommune mener at fordi denne forskriften retter seg inn mot skogbruksnæringen, er det en mangel at det ikke klarere kommer fram hvordan denne i praksis tenkes samordnet med skogbruksnæringen. Uten en avklart samordning og aksept fra dem som forvalter skogbruk, vil det etter deres syn være vanskelig å få forskriften til å fungere etter sitt formål.

5.3.2 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

DN viser til at det gjennom vedtagelsen av naturmangfoldloven ble innført nye regler for utsetting av utenlandske treslag i Norge. Hjemmelsgrunnlaget for forskriften er nml. §§ 28, 30 og 31. Forskrift om utsetting av utenlandske treslag er utformet på bakgrunn av dette hjemmelsgrunnlaget, og skal være det forskriftsmessige rammeverket for gjennomføring av naturmangfoldloven kapittel IV når det gjelder utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. Forskriften skal regulere utsetting av utenlandske treslag som før var regulert av skogbrukslova, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-09) om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) side 403. Dette omfatter regulering av selve utsettingen, samt bestemmelser knyttet til gjennomføring av aktsomhetskravet i naturmangfoldloven § 28.

5.3.3 Departementets merknader

Departementet viser til naturmangfoldlovens bestemmelser, som ble vedtatt av Stortinget i juni 2009, der det framgår av § 30 første ledd at utsetting av utenlandske treslag krever hjemmel i naturmangfoldloven eller tillatelse etter dette lovverk. Inntil i dag har forskrift om bærekraftig skogbruk under skogbruksloven regulert utsetting av utenlandske treslag, men vil bli endret som en følge av at dette reguleres under naturmangfoldloven og forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål.

Se også departementets tilrådning om ansvarlig myndighet i kap 6.5.4.

Departementet slutter seg for øvrig til DN's vurdering.

6. KONKRETE HØRINGSINNSPILL TIL FORSKRIFTSUTKASTET

6.1 Forskriftens tittel

6.1.1 Høringsforslag

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag

6.1.2 Høringsinnspill

Statens landbruksforvaltning mener at forskriften bør hete "Forskrift om bruk av utenlandske treslag".

Artsdatabanken mener at forskriftsutkastets tittel med fordel kunne ha presisert hva forskriften gjelder og foreslår følgende ordlyd: "Forslag til forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksproduksjon samt juletre og pyntegrøntproduksjon".

Hareid og Ulstein kommuner, samt Nordre Sunnmøre Landbrukskontor mener forskriftens tittel bør være: "Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til bruk i skogbruket"

6.1.3 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

DN er enig i at det er hensiktsmessig at man allerede i forskriftens tittel synliggjør hva som er hovedsiktemålet med forskriften, nemlig å regulere utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. DN foreslår derfor en endring i samsvar med dette. DN er videre av det syn at begrepsbruken i forskriften bør ligge så tett opp til den som brukes i naturmangfoldloven som mulig, derfor opprettholder DN forslaget om at tittelen og forskriften for øvrig skal bruke uttrykket "utsetting".

Direktoratet for naturforvaltning foreslår

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål

6.1.4 Departementets merknader

Etter departementets vurdering innebærer den endrete tittelen en presisering av at det er snakk om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, og klargjør dermed at dette ikke gjelder all annen utsetting av utenlandske treslag (for eksempel i hager og parker). Overskriften er i tråd med forskriftens virkeområde, og innebærer ikke noen reell endring i forskriftens innhold og forståelse. Departementet støtter derfor DN sitt forslag til endring.

6.2 § 1 – Formål

6.2.1 Høringsforslag

§ 1 - Formål

Formålet med denne forskriften er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet.

6.2.2 Høringsinnspill

Fylkesmannen i Hedmark og Fylkesmannen i Oslo og Akershus ber om at uttrykket "uheldige følger for naturmangfoldet" utdypes, slik at det ikke blir uklareheter knyttet til tolkning av dette begrepet.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, miljøvernavdelinga, gir i hovedsak sin tilslutning til formålsparagrafen slik den er utformet. De foreslår imidlertid at punkt 18 i Levende Skog-

standarden, som sier at utenlandske treslag bare kan brukes i de tilfeller der det er problemer med å benytte norske treslag, tas inn.

Fylkesmannen i Vestfold kommenterer at det er viktig å ha fokus på arter som har egenskaper eller vokser på steder som gjør at de er en trussel mot den stedegne naturlige vegetasjonen.

Nord-Trøndelag fylkeskommune mener at formuleringen "eller kan medføre" er svært upresis, og at den må tas ut. Dette gjelder også for andre punkter i forskriften der en i følge fylkeskommunen trekker "føre-var prinsippet" svært langt.

Toll- og avgiftsdirektoratet mener at faren for parasitter og sykdom med fordel kunne vært tatt inn i formålsbestemmelsen.

Norges Naturvernforbund mener at formålet er godt formulert og kan stå uendret, men peker på at de påfølgende paragrafene vanner ut formålet slik at åpenbare svakheter kan gjøre formålsparagrafens intensjoner uoppnåelige.

Norsk institutt for skog og landskap påpeker at det er manglende samsvar mellom forskriftens formålparagraf og naturmangfoldloven § 30, tredje ledd, som fastsetter at tillatelse til utsetting ikke skal gis hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold. For å bringe formålparagrafen i samsvar med loven, foreslår de at § 1 skal lyde som følger: "Formålet med denne forskriften er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfoldet."

Universitetet for Miljø- og Biovitenskap mener betegnelsen "uheldige følger for naturmangfoldet" er upresist og foreslår at en alternativt bruker betegnelsen "negative følger", som er mer målbar.

6.2.3 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

Det sentrale formålet med denne forskriften, og som formålsbestemmelsen bør formidle, er etter DN's syn, å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet. Dette henspiller på den enkeltes ansvar for å opptre aktsomt i forbindelse med utsetting, jf. naturmangfoldloven § 28 første ledd, men skal også være sentralt ved forvaltningsmyndighetens skjønnsutøving. Dette formålet vil også ivareta de hensyn som lovens formålsbestemmelse hviler på, jf. naturmangfoldloven § 1, hvor det blant annet pekes på at naturen, med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i framtida.

DN minner om at siden hensikten med en formålsbestemmelse også er at den skal være veiledende for skjønnsutøvingen, så vil det etter direktoratets mening være lite hensiktsmessig å vise til den absolutte skranken for vedtaksmyndighetens kompetanse i en slik bestemmelse, jf. forslaget om å bygge bestemmelsen på ordlyden i naturmangfoldloven § 30 tredje ledd.

Når det gjelder spørsmålet om hva som ligger i begrepet "uheldige følger for naturmangfoldet," så kan et eksempel på dette være at det utenlandske treslaget utkonkurrerer stedegne arter.

DN vil peke på at det er nok at det foreligger en risiko for dette, jf. kravet om at de utenlandske treslagene ”*kan medføre*” slik følgeskade.

DN mener at hensynet til å motvirke uheldige følger for naturmangfoldet knyttet til at parasitter og sykdommer følger med ved utsettingen av utenlandske treslag, er ivaretatt i formålsbestemmelsen og ser derfor ikke noe behov for å nevne dette i bestemmelsen. DN vil imidlertid peke på at hensynet til plantehelse først og fremst skal ivaretas av lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet (matloven) og skogbrukslova med forskrifter, og at det kun er i den grad dette utgjør en trussel mot naturmangfoldet at dette skal hensyntas etter naturmangfoldloven.

Når det gjelder forslaget om å henvise til punkt 18 i Levende Skog-standarden i § 1, så er dette etter DNs vurdering ikke tilrådelig. I henhold til punkt 18 i Levende Skog-standarden, kan utenlandske treslag benyttes når det oppstår ”*problemer med å etablere foryngelse med tilfredsstillende produksjon,*” noe som åpner for å tillate utsetting på bakgrunn av andre hensyn enn det denne forskriften skal ivareta. DN vil dessuten peke på at det ikke lenger er enighet mellom partene om Levende Skog-standarden og at det derfor vil være lite hensiktsmessig å referere til denne.

Direktoratet for naturforvaltning foreslår

Ingen endringer i ordlyden

6.2.4 Departementets merknader

Når det gjelder parasitter og sykdommer som kan følge med ved utsetting av utenlandske treslag, vil departementet vise til naturmangfoldloven § 32 siste ledd som sier at vurderinger etter kapittel IV i loven ikke skal omfatte hensyn til planters, dyrs og menneskers liv og helse som ivaretas av lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven) og matloven. Departementet slutter seg ellers til DNs vurderinger og tilrådning om ikke å endre ordlyden i forskriften.

6.3 § 2 – Saklig og stedlig virkeområde

6.3.1 Høringsforslag

§ 2 – Saklig og stedlig virkeområde

Forskriften gjelder utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål på norsk landterritorium, herunder til juletrær og pyntegrøntproduksjon.

Forskriften omfatter ikke stedeagne svenske og finske provenienser av navngitte norske treslag.

6.3.2 Høringsinnspill

Landbruks og matdepartementet mener at § 2 om saklig og stedlig virkeområde må bearbeides videre.

Fylkesmannen i Hedmark mener at man må klargjøre hva som menes med begrepet ”navngitte norske treslag”.

Fylkesmannen i Møre- og Romsdal, Nordre Sunnmøre Landbrukskontor og Søre Sunnmøre Landbrukskontor påpeker at det å tillate bruk av provenienser øst-vest, men ikke nord-sør, ikke har mening for de treslagene som skogbruket benytter seg av. Fylkesmannen og landbrukskontorene viser til at dette vil være uheldig for skogbruket sin tilpasning til varmere klima. De viser også til at skogforskningen alt har gitt klare råd om hvilke provenienser som kan og bør nyttes.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal mener videre at lista over arter og provenienser som ikke er omfattet av forskriften bør utvides etter en grundig vurdering av skogbrukets behov for plantemateriale og risiko for uønsket spredning av dette.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, landbruksavdelinga, mener at provenienser av navngitte norske treslag må tas ut av forskriftens virkeområde da disse ikke er utenlandske treslag. De påpeker videre at det ikke er klargjort hvilke *navngitte norske treslag* dette dreier seg om, noe også *Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Fylkesmannen i Rogaland* peker på at må klargjøres. *Fylkesmannen i Rogaland* peker videre på at disse proveniensene er blandet med mellomeuropeiske provenienser, og at det må defineres hvilken grad av innblanding fra for eksempel mellomeuropeiske provenienser som skal være tillatt. De mener også at det bør åpnes for bruk av mellomeuropeiske provenienser av for eksempel gran.

Fylkesmannen i Troms sier at de ikke ser noen mening i at provenienser av norske treslag trekkes inn i forskriftsforslaget. De peker på at både innvandringshistorie, skogbrukets erfaring med bruk av ulike provenienser, samt forskning på frø- og planteforedling har gitt solid kunnskap om hvilke provenienser det er best å bruke i de ulike landsdelene. Med tanke på eventuelle klimaendringer vil det, i følge Fylkesmannen, være galt ikke å ha mulighet til å bruke de proveniensene av norske treslag som best er tilpasset framtidens klima.

Fylkesmannen i Vestfold viser til at kontroll med flytting av provenienser er ivaretatt gjennom forskrift for skogfrø og skogplanter, og at produksjon av juletrær og pyntegrønt er regulert gjennom skogbrukslova.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, avdeling for landbruk og bygdeutvikling, mener at konsentrert dyrking og korte omløp ved produksjon av juletrær og pyntegrønt, tilsier at dette feltet bør reguleres etter forskrift om skogfrø og skogplanter.

Bjerkreim, Eigersund og Sokndal kommuner viser til at det har vært forsket på hvilke granprovenienser som egner seg best på Vestlandet. I følge kommunene legger forskriftsforslaget opp til at de proveniensene forskningen anbefaler brukt på Vestlandet skal forbys, noe som i verste fall kan mer enn halvere inntektsmulighetene.

Karmøy kommune viser til at forskriften synes å omfatte mer eller mindre alle treslag som kan plantes i deres områder og viser til at selv treslag som er opprinnelige i området, slik som eik, kan være søknadspliktige å plante, fordi det er stedeagne danske og/eller tyske provenienser.

Ski kommune stiller spørsmål ved om ikke utplanting av norske, men ikke-stedegne, treslag og provenienser også burde reguleres av forskriften og viser til at slik utplanting også kan true det biologiske mangfoldet.

Stjørdal kommune mener at forskriften må ha unntak for juletre- og pyntegrøntproduksjon fordi juletrefelt tas ut av produksjon før trærne blir så store at de sprer seg fritt. De mener videre at skogbruk bør unntas fra virkeområdet, da dette allerede er regulert i forskrift om bærekraftig skogbruk. Forskriften bør heller gjelde for parker, private hager og områder som er regulert til andre formål enn skog og landbruk.

Vindafjord kommune mener unntaket fra søknadsplikt i § 2 må utvides til å gjelde utenlandske provenienser av norske treslag som er best egnet/vanligst brukt på Vestlandet.

LIGOS KS er kritiske til at noen provenienser er godkjent og andre ikke, og de mener at det faglige grunnlaget for dette er tynt.

Norsk Botanisk Forening påpeker at det ser ut som ordlyden i § 2 andre ledd og § 3 pkt. a) er i motstrid med hverandre. NBF mener det er ordlyden i § 3 som må gjelde.

Norges Naturvernforbund mener at § 2 åpner for unntak av genetiske variasjoner som kan ha økologisk og genetisk uheldige effekter. De argumenterer mot å gi åpning for dette og mener § 2 må strammes betydelig inn.

Norges Skogeierforbund er overrasket over at det fremmes forslag som omfatter krav om tillatelse for bruk av utenlandske sorter og provenienser av norske treslag. De viser til naturmangfoldlovens § 30, første ledd, bokstav a og d som de mener ikke gir hjemmel til å kreve tillatelse for å bruke utenlandske sorter eller provenienser av norske treslag under dekke av å benevne dette som utenlandske treslag.

SABIMA er kritisk til det generelle unntaket for stedegne svenske og finske provenienser av navngitte norske treslag. De mener at det er uklart hva som menes med "stedegne" i denne forbindelse. Videre peker de på at det er genetiske variasjoner innen de enkelte treslagene over et så stort geografisk område, og at kunstig sammenblanding på tvers av økologiske barrierer, vil føre til utarming av det genetiske mangfoldet. Den økologiske riktige tilnærmingen til denne problemstillingen vil være å følge økologiske barrierer, øst og vest for Langfjellene, nord og sør for Dovre og Saltfjellet osv. *SABIMA* etterlyser også en spesifisering av hvilke "navngitte" treslag det er snakk om, noe også *Skogfrøverket*, *Norsk institutt for skog og landskap (NISL)*, *Norsk genressurssenter* og *Universitetet for Miljø- og Biovitenskap (UMB)* gjør. *Skogfrøverket* stiller seg dessuten tvilende til om naturmangfoldloven § 30 hjemler regulering av provenienser slik forskriften legger opp til. *UMB* lurer dessuten på hva som menes med "svenske og finske provenienser."

NISL og *Norsk genressurssenter* etterlyser dessuten en definisjon av "proveniens" og mener at begrepet ikke er brukt på en faglig korrekt måte. De viser til at proveniensbegrepet (OECD 2007) refererer til hvor frøet ble produsert, og mener at hvis bruken av begrepet "stedegen

proveniens” er ment å referere til ”stedegen opprinnelse”, så er dette en helt feil bruk av begrepet. Det påpeker videre at proveniens ikke må forveksles med sort eller underart.

Norsk genressurssenter mener videre at avgrensningen mot stedegne svenske og finske provenienser er fullstendig meningsløs, særlig for gran. De peker på at basert på genetiske forskjeller kartlagt med nøytrale genetiske markører, så gir det liten mening å skille mellom gran fra Norge, Sverige, Finland, Russland, Baltikum, Hviterussland, samt nordre deler av Polen, fordi alle disse hører til samme genetiske gruppe. Det samme er også delvis tilfelle for bjørk og selje, i følge Norsk genressurssenter.

Universitetet i Stavanger (UiS) frykter at man ikke oppnår formålet med forskriften i og med at planting av trær i privathager, parker etc. ikke faller inn under forskriften. I følge UiS vil dette kunne utgjøre et like stort spredningspotensial som en juletreplantasje hvor trærne normalt hogges før de setter frø i særlig grad. UiS påpeker videre at forskriften ikke omfatter skandinaviske arter, og mener at her er jus, byråkrati og rikspolitiske føringer mer vektlagt enn hensynet til artsmangfoldet. UiS viser til at Norge utgjør et geografisk og vegetasjonsmessig svært stort område med stor variasjon, og at flytting av arter innen landet kan ha like uheldige konsekvenser som å flytte arter fra Danmark eller Nord-Tyskland til Sør-Norge.

Universitetet for Miljø- og Biovitenskap (UMB) tror hensikten bak forskriften bedre kunne oppnås gjennom å identifisere områder eller regioner der treslagssammensetningen i dag er nær den opprinnelige, og verne disse områdene mot treslagsskifte til stedsfremmede treslag, mens områder der utenlandske treslag og provenienser er vanlige og allerede i praksis er naturalisert gjennom naturlig foryngelse, fritas fra forskriften - bortsett fra treslag som står på "svartelista". UMB setter videre spørsmålstegn ved hvilken fare utenlandske treslag i juletreplantasjer utgjør for naturmangfoldet, i og med at juletrær normalt skal avvirket innen de blir frøbærende. Viktigere er etter deres mening hva slags organismer plantematerialet fører med seg inn i plantasjonen og ut til omgivelsene.

6.3.3 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

Forskriften gjelder utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. Utsetting av utenlandske treslag som gjøres for andre formål, for eksempel leplantinger, vil dermed falle inn under den ennå ikke vedtatte forskrift om innførsel og utsetting av fremmede organismer.

En del høringsinstanser setter spørsmålstegn ved hvorfor stedegne svenske og finske provenienser av navngitte norske treslag er unntatt fra forskriftens virkeområde, og hvorfor ikke andre provenienser også er unntatt. Begrepet ”stedegne” innebærer at unntaket kun omfatter svenske og finske provenienser av norske treslag som har sin opprinnelse i samme område i Sverige og Finland som de er produsert.

Hjemmelen for unntaket finnes i naturmangfoldloven § 31 første ledd bokstav d. Miljøverndepartementet beskriver kravene som må være oppfylt for at organismer kan unntas fra søknadsplikten i kommentarene til § 31 i Ot.prp. nr. 52 (2008-09), side 403:

”Det er i utgangspunktet bare organismer som man med stor grad av sikkerhet vet ikke gir uheldige virkninger for det biologiske mangfoldet som kan plasseres på en slik liste”

Unntaket for disse proveniensene er begrunnet med at Sverige, Finland og Norge til en viss grad er et naturlig geografisk avgrenset område hvor en finner treslag med samme naturlige opprinnelse. Stedegne provenienser fra Norge, Sverige og Finland vil følgelig i stor grad ha de samme naturlige tilpasningene til miljøet. DN anser derfor at kravet om stor grad av sikkerhet for at utsetting av slike provenienser ikke gir uheldige virkninger for det biologiske mangfoldet er innfridd. Det vil imidlertid være vanskelig å unnta provenienser fra utenfor dette området, for eksempel fra Mellom-Europa, på tilsvarende måte. Dette blant annet fordi det i større grad vil være mulighet for genflyt mellom disse populasjonene og populasjoner fra Sør-Europa og Asia, som består av genotyper som ikke har opphav i de samme populasjonene som etablerte seg naturlig i Finland, Sverige og Norge.

Etter DN's vurdering foreligger det ikke kunnskap som taler for å gi ytterligere unntak fra kravet om tillatelse for utsetting av utenlandske treslag.

Noen høringsinstanser påpeker at henvisningen til ”navngitte norske treslag” er uklar. For å klargjøre hvilke treslag som omfattes foreslår DN at denne formuleringen blir erstattet med navnene på de treslagene som det i dag benyttes provenienser av fra Finland og Sverige til skogbruksformål. Så langt DN har klart å avdekke er det provenienser av gran (*Picea abies*) og furu (*Pinus sylvestris*) fra Finland og Sverige som har vært benyttet.

Når det gjelder flytting og utsetting av stedegne norske sorter og provenienser til skogbruksformål, så vil dette fortsatt reguleres av skogbrukslova med forskrifter, jf. naturmangfoldloven § 31 første ledd bokstav b, og Ot.prp. nr. 52, side 403.

Det er behovet for *unntak fra kravet om tillatelse til utsetting* som var det sentrale motivet bak bestemmelsen i § 2 andre ledd, som unntar stedegne svenske og finske provenienser (av navngitte treslag) fra forskriftens virkeområde. Etter en nærmere vurdering, har imidlertid DN kommet til at det er uheldig å unnta disse fra forskriftens virkeområde som sådan som tidligere foreslått, da det aldri har vært intensjonen å unnta slike utsettinger fra kravet om aktsomhet, som blir nærmere spesifisert i § 9. Selv om aktsomhetskravet er nedfelt i loven og vil gjelde for disse treslagene selv om de er unntatt fra forskriftens virkeområde, mener direktoratet at det hensiktsmessig å tydeliggjøre at aktsomhetskravet også gjelder for disse. DN har derfor av eget tiltak funnet det hensiktsmessig å erstatte § 2 andre ledd med et nytt ledd i § 5, som sier at stedegne svenske og finske provenienser av gran og furu er unntatt fra kravet om tillatelse.

DN foreslår en grammatisk endring i første ledd, som følger: Forskriften gjelder utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål på norsk landterritorium, herunder *til produksjon av juletrær og pyntegrønt*.

Direktoratet for naturforvaltning foreslår

§ 2 – Saklig og stedlig virkeområde

Forskriften gjelder utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål på norsk landterritorium, herunder til produksjon av juletrær og pyntegrønt.

6.3.4 Departementets merknader

Departementet støtter DN's tilråding om forslag til endring i § 2, herunder at unntaket for krav om tillatelse knyttet til svenske og finske provenienser, ikke omfattes av § 2, men av et nytt ledd under § 5, med hjemmel i naturmangfoldlovens § 31, første ledd, bokstav d. Denne bestemmelsen skal imidlertid tas ut av forskriften i første omgang, inntil det foreligger et bedre kunnskapsgrunnlag om økologiske effekter ved bruk av utenlandske provenienser av norske treslag. Viser resultatene at slike provenienser av utenlandsk opprinnelse kan utgjøre en nevneverdig risiko for skade på naturmangfoldet vil forskriften om utsetting av utenlandske treslag endres på dette punktet.

Departementet vil presisere at begrepet "stedegne" knyttet til det tidligere foreslåtte unntaket for svenske og finske provenienser av norske treslag, var ment å understreke at trærne/frøene ikke bare må være produsert i, men også ha sin opprinnelse i Sverige og Finland, men ikke nødvendigvis i samme område i Sverige og Finland som der de er produsert.

Departementet slutter seg ellers til direktoratets forslag til ny ordlyd i § 2.

6.4 § 3 – Definisjoner

6.4.1 Høringsforslag:

§ 3 – Definisjoner

I denne forskriften forstås med:

- a) utenlandske treslag: arter, sorter eller provenienser av trær som ikke har sitt nåværende eller historiske naturlige utbredelsesområde i Norge;*
- b) utsetting: utsetting, bevisst utslipp eller deponering av avfall av organismer i miljøet, eller i et innesluttet system der spredning ikke er utelukket;*
- c) økologisk risiko: risiko for at den innførte organismen kan ha negative effekter på naturlige økosystemer, stedegne arter, genotyper, eller kan være vektor for arter (parasitter og sykdommer) som kan være skadelig for naturmangfoldet i Norge;*
- d) internkontroll: systematiske tiltak som skal sikre at utsettingen planlegges, organiseres, og utføres i samsvar med bestemmelser fastsatt i denne forskriften.*

6.4.2 Høringsinnspill

Statens landbruksforvaltning (SLF) er mener at definisjon av "utenlandske treslag" ikke bør omfatte sorter/provenienser av norske treslag. SLF peker på at i skogbrukslova defineres ikke provenienser av norsk gran som utenlandsk treslag. SLF mener at bruk av sorter/provenienser av norske treslag fortsatt bør reguleres gjennom forskrift om skogfrø og skogplanter og ikke gjennom naturmangfoldloven, noe som de mener vil være rasjonelt både for næringen og forvaltningen. Videre mener SLF at begrepet "utsetting" bør erstattes med planting/såing. De

mener at det skaper en helt unødvendig avstand mellom næringen og forvaltningen når "bevisst utslipp eller deponering av avfall" inngår i definisjonen av utsetting.

Fylkesmannen i Rogaland mener at definisjonen av utenlandske treslag vil gjelde mellomeuropeiske provenienser av norsk gran, men at svenske og finske provenienser vil være unntatt. De viser videre til at norsk gran er en fremmed art i hele eller nesten hele Rogaland ut fra definisjonen av fremmed organisme i naturmangfoldloven og ønsker en avklaring rundt dette.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane mener at definisjonen av utenlandske treslag kan tolkes på to måter, noe som vil ha stor betydning for bruk av vanlig gran utenfor dens naturlige utbredelsesområde. De mener at definisjonen må omformuleres og at det bør utarbeides retningslinjer, blant annet med sikte på å klargjøre kva som ligger i "historiske naturlige utbredelsesområde i Norge".

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, miljøvernavdelinga, gir sin tilslutning til paragrafen slik den er utformet.

Fylkesmannen i Troms mener definisjonen av utenlandske treslag er upresis og gir liten avklaring på hvilke treslag det gjelder. Fylkesmannen stiller videre spørsmål ved hva som ligger i "historiske naturlige utbredelsesområde i Norge".

Hattfjelldal kommune og Vefsn kommune foreslår følgende ordlyd: "a) utenlandske treslag: Nye arter som frem til dags dato ikke har vært plantet eller benyttet til skogdyrking i Norge".

Nordreisa kommune og Kystskogbruket mener at definisjonen av utenlandske treslag også vil inkludere våre egne treslag som kommer sørfra. Dette savner en faglig begrunnelse for dette. Det pekes på at vår gran og gran ifra tyske provenienser nærmest er en stor felles genpool.

Artsdatabanken mener at det i definisjonen av økologisk risiko bør vises til siste av Norsk svarteliste, og foreslår følgende ordlyd: "Ved definisjon av økologisk risiko legges definisjonen i siste versjon av Norsk svarteliste til grunn".

Friluftsrådets Landsforbund påpeker at det er uheldig å knytte forskriften opp mot en definisjon av økologisk risiko og Svartelista, hvor det ikke er foretatt en skikkelig risikovurdering av treslagene.

Jernbaneverket peker på at definisjonen av "utsetting" ikke er i samsvar med definisjonen i naturmangfoldloven.

Norges Naturvernforbund mener at de definisjonene som er nevnt er tilfredsstillende.

Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet, Vitenskapsmuseet mener at begrepet "livsløpstrær" bør defineres, da dette begrepet er sentralt i betingelsene i § 9.

Norsk Gartnerforbund kommenterer at det finnes flere definisjoner av norske og utenlandske treslag, at det er viktig at definisjonen ikke er for snever og at fagmiljøene kan enes om en definisjon.

Norges Skogeierforbund mener at definisjonen av utenlandske treslag må endres i tråd med naturmangfoldlovens bestemmelser, slik at den kun omfatter arter og underarter, og ikke sorter eller provenienser. Denne høringsinstansen ser dessuten ikke noen fornuftig grunn til å kreve at bruk av ulike provenienser skal behøve tillatelse og mener at bruken av provenienser allerede er tilfredsstillende regulert gjennom skogbrukslova og forskrifter til denne.

Midthordaland skogeigarlag, Skogselskapet i Bergen og Hordaland samt Skogselskapet i Møre og Romsdal mener at definisjonen av "utenlandske treslag" er ullen og virker lite gjennomtenkt. Er man på snaumark i kyststrøk vil selv norske arter være "utenlandske" i et historisk perspektiv, dersom dette regnes som siste 200 år. De foreslår følgende definisjon: "a) utenlandske treslag: nye arter som frem til dags dato ikke har vært plantet eller benyttet til skoglig dyrkning i Norge, samt bruk av utenlandske treslag eller materiale av slike for utsetting mindre enn 250 m fra naturvernområder." *Skogselskapet i Bergen og Hordaland samt Skogselskapet i Møre og Romsdal* mener dessuten at det er uklart hva som menes med "historisk naturlig utbredelsesområde".

Norsk institutt for skog og landskap (NISL) og Norsk genressurssenter mener at loven og forskriften må ta utgangspunkt i samme definisjon av hva som er et utenlandsk treslag. NISL mener at proveniensbegrepet må fjernes fra definisjonen. Begge høringsinstansene peker på at begrepet proveniens ikke er definert, og det vises blant annet til at denne bør være i samsvar med OECDs definisjon fra 2007. *Norsk genressurssenter* mener at begreper som "lavere takson", "sorter", "provenienser" og "populasjon som er introdusert utenfor sitt nåværende utbredelsesområde" må bli utelatt fra definisjonen av utenlandsk treslag. Begge høringsinstanser peker dessuten på behovet for å klargjøre innholdet i begrepet "historisk naturlig utbredelse." NISL mener videre at det for skogtrær ikke finnes noen faglig begrunnelse for at "fremmedhet" skal defineres ned til et populasjonsnivå. Spesielt for skogtrær med høy flyt av pollen og frø gir en definisjon som inkluderer "populasjon utenfor sitt nåværende utbredelsesområde" ingen mening.

Norsk genressurssenter mener at hva som skal ses på som "fremmedhet", må forstås ut fra treslagenes sin utbredelse og innvandringshistorie etter istida. Våre varmekjære lauvtreslag som for eksempel eik, bøk og ask er nordlige utposter fra større sammenhengende populasjoner i sør- og mellom Europa. Selv om de gjennom noen få tusen år kan ha utviklet spesielle genetiske varianter og unike tilpasninger, mener denne høringsinstansen at det ikke gir noen mening i å definere populasjoner av disse artene i Danmark, Tyskland, eller Polen som "fremmede" i Norge. For skogtrær som har høy flyt av pollen og frø, finnes det ingen faglig begrunnelse for at "fremmedhet" skal defineres ned til geografiske landegrenser. Genressurssenteret poengterer at granbestanden i Nord-Europa viser liten genetisk variasjon, og gir dermed liten mening å skille mellom land. Når det gjelder definisjonen av økologisk risiko, så mener *Norsk genressurssenter* at det har liten mening å vurdere negativ effekt på hver enkelt genotype.

Skogfrøverket viser til at begrepet proveniens ikke er definert nærmere, og mener det er uklart hva som her menes, selv om § 2 nevner svenske og finske provenienser. *Skogfrøverket* viser til

at OECD definerer begrepet proveniens som det stedet hvor frøet er sanket, uavhengig av mortrærnes opprinnelse. Skogfrøverket viser videre til at begrepet "stedegenhet" ikke er egnet. Den genetiske variasjonen i skogtrærne er sterkt påvirket av flyt av frø og pollen mellom populasjoner. Det vises i den sammenheng også til at man i forvaltningen av ulv ønsker spredning av individer fra populasjoner i Russland, mens man i forvaltningen av norske treslag ser på det som en trussel. I begge tilfeller dreier det seg om en naturlig spredning/vandring som bidrar til økt genetisk variasjon i de norske populasjonene.

Universitetet for Miljø- og Biovitenskap (UMB) mener at utenlandske treslag er arter av trær som ikke har sine naturlige utbredelsesområder i Norge. Taksonomisk er sorter og provenienser ikke egne treslag. UMB mener at hvis forskriften også skal omfatte norske treslag med proveniens eller opprinnelse utenom Norge, Sverige og Finland, bør man skrive det i klartekst. Forskriften bør i så fall hete "Forskrift om utsetting av utenlandske treslag og provenienser". UMB mener videre at utenlandske treslag er en problematisk betegnelse i naturvitenskapelig sammenheng, fordi den tillegger trær den kulturelle egenskapen nasjonalitet, eller statstilhørighet. UMB foreslår at "utenlandske treslag" erstattes med "fremmede treslag" i loven og forskriften.

Universitetet i Stavanger peker på at Norge ikke utgjør en vegetasjonsmessig enhet, og at forskriften ikke har tatt dette inn over seg, noe som også kommer igjen i definisjonen i bokstav a.

6.4.3 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

Bokstav a):

Etter definisjonen av utenlandske treslag i § 3 bokstav a i utkastet til forskrift, vil utenlandske sorter og provenienser av for eksempel gran være å betrakte som utenlandske treslag, og utsetting av disse vil følgelig kreve tillatelse. Flere høringsinstanser hevder imidlertid at naturmangfoldloven § 30 første ledd bokstav a, ikke gir hjemmel til å regulere utenlandske sorter og provenienser av treslag som finnes naturlig i Norge, og at disse følgelig ikke kan falle inn under forskriftens definisjon av utenlandske treslag.

Etter DN's syn bygger dette på en for restriktiv tolkning av naturmangfoldloven. Paragraf 30 første ledd bokstav a omtaler riktignok kun "arter og underarter" og ikke "sorter og provenienser," noe som kan tolkes dit hen at loven ikke åpner for at sorter og provenienser av utenlandske treslag kan reguleres etter denne bestemmelsen. DN mener imidlertid at en slik tolkning ikke vil være i tråd med lovens intensjon og forarbeider, og vil i den sammenheng vise til avsnitt 10.1.3.2 i Ot. prp. nr. 52 (2008-2009), som sier følgende om hva regelverket om fremmede organismer er ment å omfatte:

"Ved å bruke begrepet «fremmed organisme» i bestemmelsene tydeliggjøres det at dette regelverket ikke bare omfatter arter, men også lavere taksonomisk nivå enn selve artsnivået (underarter, bestander, populasjoner, osv.). For å bevare det genetiske mangfoldet innenfor en art, er det ofte nødvendig å beskytte underarter og genetisk ulike bestander mot introduksjoner av fremmede organismer av samme art."

Lovens formålsparagraf, § 1, nedfeller blant annet siktemålet om at naturen, med dens biologiske mangfold og økologiske prosesser, tas vare på ved bærekraftig bruk og vern. Biologisk mangfold er i naturmangfoldloven § 3 definert som ”mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene og de økologiske sammenhengene mellom disse komponentene (vår utheving). Sett på bakgrunn av naturmangfoldloven § 1 og definisjonen av ”biologisk mangfold” vil det etter DNs syn derfor være i tråd med lovens intensjon at man i et regelverk som har til hensikt å hindre at utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for det biologiske mangfold, også inkluderer vurderinger av genetiske variasjoner innenfor artene.

Begrunnelsen for å inkludere sorter og provenienser i definisjonen av utenlandske treslag, er nettopp at den genetiske variasjonen mellom provenienser eller sorter kan være betydningsfull. Selv om én proveniens eller sort av en art eller underart er å betrakte som et norsk treslag, kan utsetting av en annen proveniens eller sort av samme art og underart medføre uheldige følger for det biologiske mangfold. For å ivareta formålet med reguleringen av utenlandske treslag, mener DN derfor at sorter og provenienser kan og bør beholdes i definisjonen av utenlandske treslag i § 3, bokstav a. I tillegg mener DN at ”underart” bør inkluderes i definisjonen for å bringe forskriften i bedre samsvar med naturmangfoldloven.

Enkelte høringsinstanser hevder at bruken av begrepet proveniens ikke er faglig korrekt, og viser til at proveniensbegrepet som definert av OECD (2007) refererer til hvor frøet ble produsert. I likhet med disse høringsinstansene mener DN at begrepet proveniens refererer bl.a. til hvor frøet ble produsert. Dette betyr imidlertid ikke at den geografiske og genetiske opprinnelsen til frøet er løsrevet fra proveniensbegrepet. I sammendraget av rapporten ”Treslagets og proveniensens betydning for skogskader: En litteraturstudie fra en ca 100-årig epoke i norsk skogbruk” (Magnesen 1992) beskrives for eksempel årsaken til proveniensforskjeller på følgende måte: ”Den rimeligste og mest anerkjente forklaring på at proveniensforskjeller er oppstått, er at klimatiske og andre stedlige forhold har ført til en seleksjon innen genmaterialet. Sterkest preget av seleksjonen blir egenskaper som er særskilt betydningsfulle for treet, slike som vekstenergi og frostresistens” DN mener derfor at det legges en faglig korrekt bruk av begrepet proveniens i definisjonen av utenlandske treslag.

Enkelte høringsinstanser mener det må definere hva som menes med ”historiske” i forbindelse med definisjonen av utenlandske treslag. Begrepet ”historiske” benyttes for å åpne opp for at treslag som har hatt et naturlig utbredelsesområde i Norge, men som ikke lenger finnes i Norge, likevel kan betraktes som norske treslag. DN mener at det ikke er hensiktsmessig å sette noe absolutt tidsskille for hvor langt tilbake begrepet ”historiske” kan forstås, men mener at dette bør vurderes i hvert enkelt tilfelle. DN mener at den opprinnelige ordlyden i teksten kan beholdes og at det ikke er hensiktsmessig å definere et klart tidsskille med hva som menes med ”historiske”.

Bokstav b):

Flere høringsinstanser mener at det er uheldig at begrepet ”utsetting” benyttes i definisjonen av ”utsetting”. Videre at dette er et uegnet begrep for å beskrive den aktiviteten forskriften regulerer. DN kan se at ikke alle elementene i definisjonen av ”utsetting” i forskriften er like relevante ved planting av trær, men vil peke på at definisjonen er hentet fra nml. § 3 og derfor bør stå slik den er nedfelt der. DN mener uansett at begrepet og definisjonen av dette ikke

skaper uklarheter om hvilke aktiviteter som er regulert. Ved en inkurie sto det "av avfall" i forskriften i stedet for "som avfall." Dette er rettet i vedlagte utkast slik at teksten er helt i tråd med ordlyden i nml.

Bokstav c):

Definisjonen av "økologisk risiko" foreslås utelatt i revidert versjon av forskriften. Se DN's vurderinger knyttet til § 8 andre ledd under avsnitt 3.13 for en nærmere forklaring.

DN foreslår at definisjonene i naturmangfoldloven av biologisk mangfold og naturmangfold tas inn i forskriften § 3 da dette er sentrale begrep som har betydning for å forstå bestemmelsene i forskriften.

DN foreslår videre at bestemmelsen alfabetiseres.

Direktoratet for naturforvaltning foreslår

§ 3 – Definisjoner

I denne forskrift forstås med

- a) biologisk mangfold: mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene, og de økologiske sammenhengene mellom disse komponentene;*
- b) internkontroll: systematiske tiltak som skal sikre at utsettingen planlegges, organiseres og utføres i samsvar med bestemmelser fastsatt i denne forskriften;*
- c) naturmangfold: biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold, som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning;*
- d) utenlandske treslag: arter, underarter, sorter eller provenienser av trær som ikke har sitt nåværende eller historiske naturlige utbredelsesområde i Norge;*
- e) utsetting: utsetting, bevisst utslipp eller deponering som avfall av organismer i miljøet, eller i et innesluttet system der rømming ikke er utelukket.*

6.4.4 Departementets merknader

På bakgrunn av den begrensede kunnskapen som finnes knyttet til økologisk risiko for skade på naturmangfoldet ved bruk av provenienser (se § 2 og omtale i kap. 4.2), tilrår MD at forskriften ikke regulerer provenienser før det er foretatt en grundigere vurdering av kunnskapsgrunnlaget på dette området. MD tilrår derfor at "provenienser" tas ut av definisjonen slik at bestemmelsen endres til;

§ 3 a) utenlandske treslag: arter, underarter eller sorter som ikke har sitt nåværende eller historiske naturlige utbredelsesområde i Norge

MD ser at det kan være mer presist å bruke begrepene "(ut)planting" og "spredning" i stedet for "utsetting" og "rømming" i § 3 e). MD tilrår at skogfaglige begreper settes i parentes i definisjonen:

§ 3 e) utsetting: utsetting (utplanting/såing), bevisst utslipp eller deponering som avfall i miljøet, eller i et innesluttet system der rømming (spredning) ikke er utelukket.

MD mener at begrepsbruken er og bør være i tråd med naturmangfoldloven, men at begrepsbruken kan tilpasses mer skogbruksterminologien i veiledningsmateriellet til forskriften.

Departementet støtter ellers DN's forslag til endringer i § 3.

6.5 § 4 – Ansvarlig myndighet

6.5.1 Høringsforslag

§ 4 - Ansvarlig myndighet og delegasjon

Direktoratet for naturforvaltning er myndighet etter forskriften.

Direktoratet for naturforvaltning kan delegerer myndighet etter denne forskriften til fylkesmannen.

6.5.2 Høringsinnspill

Landbruks og matdepartementet mener at forslaget til forvaltningsmyndighet slik dette framgår av utkastets § 4 bryter med de senere års tradisjoner når det gjelder desentralisering av landbruks- og miljøforvaltningen. Særlig i lys av at kommunene får ansvaret for forvaltningen av utvalgte naturtyper og større innflytelse i forvaltningen av verneområder, kan de ikke se noen grunn til at kommunen ikke lenger skal være egnet til å behandle saker om bruk av utenlandske treslag. Hvem som skal være ansvarlig myndighet må derfor etter LMDs syn avklares nærmere i forbindelse med MDs behandling av saken.

Statens landbruksforvaltning, anbefaler at vedtakskompetansen legges til fylkesmannen, og at dette skjer når forskriften trer i kraft og ikke først i 2012. Siden dette regelverket vil høre under miljøvernavdelingen hos fylkene mener SLF at det er helt nødvendig at landbruksavdelingen får søknadene til uttalelse og at dette følger direkte av forskriften.

Fylkesmannen i Finnmark, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Fylkesmannen i Troms og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, landbruksavdelinga, mener at myndigheten etter forskriften bør delegeres til kommunene, og peker i den sammenheng på den allerede eksisterende lokalkunnskap, skogkompetanse og erfaring som finnes der. *Fylkesmannen Troms* frykter at overføring av myndighet til et forvaltningsnivå som på dette tidspunkt ikke har dette som sitt fagfelt, vil føre til at man får et mangelfullt kunnskapsgrunnlag for behandlingen av søknader.

Fylkesmannen i Nordland mener at forskriften bør åpne for at fylkesmannen kan videredelegere kompetansen til kommunene, forutsatt at disse har tilstrekkelig miljøfaglig og skogfaglig kompetanse.

Fylkesmannen i Rogaland mener at man på sikt vil kunne vurdere å delegere saksbehandlingen til kommunene, dersom treslagsskifte og klimaskogsatsing blir godt gjennomarbeidet i kommuneplanene.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, miljøvernavdelinga, mener at dagens forvaltningsregime, med kommunene som myndighetsutøver, har medført at vi har en uønsket og ukontrollert spredning av utenlandske treslag. De støtter forslaget om at myndigheten legges til fylkesmannen som regional miljøvernmyndighet, man ser ikke noe behov for at DN er myndighet i en startfase. *Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, avdeling for landbruk- og bygdeutvikling*, mener at kommunal forvaltning har fungert tilfredsstillende etter retningslinjer nedfelt i Levende Skog-standarden. De framholder at det vil være vanskelig å vurdere de lokale forhold hvis saksbehandlingen sentraliseres, og at forvaltningen derfor bør skje nærmest mulig brukerne. I den samlede konklusjonen til *Fylkesmannen i Sør-Trøndelag*, sies det at det er ønskelig med styrking av kapasitet og kompetanse på både skog og miljø i kommunene, og at det er riktig at myndigheten legges til fylkesmannen før en slik styrking har funnet sted. De ser ikke nødvendigheten av at DN er myndighetsutøver.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, miljøvernavdelinga, uttaler at behovet for oppdatert kunnskap tilsier at det regionale statlige nivå har en rolle i forvaltningen.

Mange kommuner er kritiske til at man gjennom forskriften overfører myndighet fra kommunene til DN og fylkesmannen. Det vises til at kommunene har ansvaret for dette feltet gjennom skogbrukslova, og det pekes blant annet på at både miljømessige og skogfaglige hensyn er godt ivaretatt gjennom det etablerte forvaltningssystemet. Det framholdes videre at det ligger mye kompetanse og lokalkunnskap om skogbruksforvaltning i kommunene i dag, og det fryktes at denne kunnskapen vil bli neglisjert hvis myndigheten sentraliseres. Det pekes blant annet på at lokalkunnskap er en viktig faktor når man skal bekjempe spredning, og at muligheten til å nyttiggjøre seg denne kunnskapen vil svekkes med forslaget. Det framholdes også at forslaget vil svekke det lokale selvstyre og medbestemmelse, samt at det vil gjøre det vanskeligere å ivareta lokale næringsinteresser og fremme verdiskaping.

Skogbrukssjefen i Finnmark, Finnmark skogselskap, Nordre Sunnmøre Landbrukskontor og Søre Sunnmøre Landbrukskontor, Helgeland skogselskap og Region Namdal peker i likhet med disse kommunene på at det i større grad bør tas hensyn til den lokalkunnskap som ligger hos kommunene ved utarbeidelse av ny forskrift.

Friluftsrådets landsforbund, Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) og Helgelands museum, naturhistorisk avdeling støtter at den ansvarlige myndigheten blir flyttet fra kommunen til fylkesmannen.

NTNU, Vitenskapsmuseet, mener det virker fornuftig at myndigheten for forskriften skal ligge på et nasjonalt/regionalt nivå, der det sitter kunnskap om regionale forhold som har betydning for vurderingen av hvilke følger en utsetting vil kunne ha på naturmangfoldet.

Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) kommenterer at administrasjon og tilsyn på fylkesnivå trolig vil kunne gi større grad av profesjonalitet og uavhengighet enn administrasjon på kommunenivå. Ved at administrasjon og tilsyn tillegges miljøvernavdelingene, kan det

imidlertid forventes at praktiseringen overfor tiltakshavere og næring blir strengere, og konfliktnivået trolig høyere, enn om den hadde vært tillagt landbruksavdelingene.

Norsk Pyntegrønt viser til at de tidligere har erfart store sprik i forvaltningsrutiner når myndigheten blir delegert til fylkes- eller kommunenivå og de ønsker at det utstedes et rundskriv der det klargjøres hvordan regelverket skal forvaltes og at dette rundskrivet utarbeides i samarbeid med næringen.

Norsk Forstmannsforening synes forskriften er byråkratisk, legger unødvendig mye av byrden på den individuelle søker og mener derfor at kommunene burde ha myndigheten til å godkjenne utplanting.

Norges Naturvernforbund og *SABIMA* støtter forslaget, og peker på at dette er et saksområde som miljømyndighetene må ha ansvar for. De foreslår at det presiseres at myndigheten, ved en eventuell delegasjon, skal tilfalle fylkesmannens miljøvernavdeling.

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH) mener at det er viktig at ansvarlig myndighet etter forskriftene forblir hos DN for å sikre faglig god håndtering og ensartet behandling av søknadene. Dersom delegering allikevel vil finne sted, er det viktig at det blir utarbeidet gode retningslinjer fra DN til fylkesmennene for å sikre ovennevnte hensyn. Videre anbefaler de at det blir utarbeidet egne retningslinjer for virksomheter som leverer produkter til hele landet, slik at en forenkler prosessen og unngår å søke i samtlige fylker.

Kystskogbruket, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk institutt for skog og landskap (avdeling norsk genressurscenter), Skogprosjektet i Ytre Namdal og Bindal, Skogselskapet Bergen og Hordaland, skogselskapet Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane Skogselskap og Treindustrienteret i Troms, understreker betydningen av at forvaltningen legges til kommunene, som i dag sitter på den nødvendige skog- og miljøfaglige kompetanse.

6.5.3 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

Utgangspunktet i naturmangfoldloven § 62 er at Kongen er øverste myndighet etter loven. Denne myndigheten kan, etter vanlige forvaltningsrettlige regler, delegeres til underordnede organer som departement, direktorat og fylkesmann. Loven slår fast at det også er adgang til å bestemme at kommunen er myndighet etter nærmere angitte bestemmelser, jf. § 62 annet ledd. DN vil være ansvarlig myndighet etter forskriften, men denne myndigheten legges det opp til at vil bli delegert til fylkesmennene ett år etter at forskriften trer i kraft.

Når det gjelder behandling av søknader om utsetting av utenlandske treslag, er det etter DN's vurdering hensiktsmessig at denne myndigheten tilfaller fylkesmannen, blant annet fordi det i saksbehandlingen ofte vil være behov for å vurdere større områder i sammenheng. Når det for eksempel skal foretas vurderinger av den samlede belastning knyttet til utsettinger, vil det være hensiktsmessig at dette gjøres på et høyere administrativt nivå, slik at man også kan ta hensyn til sumvirkninger i et større geografisk område.

En forskrift som vedtas for å gjennomføre naturmangfoldlovens bestemmelser stiller andre krav til fagkompetanse hos vedtaksmyndigheten enn det som kreves etter skogbrukslova. Det vil

være nødvendig med bred miljøfaglig kompetanse for å kunne vurdere konsekvenser for naturmangfoldet ved utsetting av utenlandske treslag. Etter DN's vurdering vil disse forholdene best kunne ivaretas på regionalt nivå, noe som tilsier at vedtaksmyndigheten tilfaller fylkesmannen, og ikke kommunen. Disse vurderingene er i tråd med departementets vurdering i Ot.prp.nr. 52, kap. 16.3.2.6, der det heter:

”Når det gjelder fremmede organismer, antar departementet at det er lite aktuelt at kommunen blir utøvende myndighet. Det dreier seg om faglig vanskelige spørsmål som krever særskilt kompetanse som kommunene ikke rår over, og som det heller ikke er naturlig at kommunene rår over. Spørsmålet om innførsel og utsetting har dessuten betydning langt utover kommunegrensene, og er ikke tema som typisk egner som for kommunalpolitisk forvaltning.”

Som det framgår av høringsbrevet, legges det opp til at DN vil delegere sin vedtaksmyndighet etter forskriften til fylkesmennene først ett år etter at forskriften har trådt i kraft. For utsetting av utenlandske treslag til produksjon av juletrær vil bestemmelsene i forskriften tre i kraft først ett år etter at forskriften trer i kraft for utsetting til andre formål, noe som innebærer at fylkesmannen vil være vedtaksmyndighet fra ikrafttredelsestidspunktet.

Ved at DN, med unntak for juletreproduksjon, beholder sin vedtakskompetanse i ett år før myndigheten overføres til fylkesmannen, vil DN kunne legge til rette for at det blir innarbeidet en ensartet behandling av søknader om utsetting av utenlandske treslag. Videre vil DN sørge for at nødvendig saksbehandlingsverktøy, som søknadsskjema, kartfestingsløsninger og veileder til forskriften er ferdig utviklet.

Flere høringsinstanser etterlyser en klargjøring av hvilken avdeling hos fylkesmannen det er som skal ha ansvaret for søknadsbehandlingen under forskriften. DN vil til dette bemerke at vedtaksmyndigheten delegeres til fylkesmannsembetet som sådan, og ikke til en spesifikk avdeling hos fylkesmannen.

DN foreslår en endring i første ledd for å presisere at Direktoratet for naturforvaltning blir *ansvarlig myndighet* etter forskriften.

DN foreslår

§ 4 - Ansvarlig myndighet og delegasjon

Direktoratet for naturforvaltning er ansvarlig myndighet etter forskriften.

Direktoratet for naturforvaltning kan delegere myndighet etter denne forskriften til fylkesmannen.

6.5.4 Departementets tilrådning

Departementet tilrår at Fylkesmannen får delegert myndighet ved ikrafttredelse av forskriften. Departementet slutter seg til DN's øvrige vurderinger av myndighetsspørsmålet og til forslaget til justert ordlyd i § 4.

6.6 § 5 – Krav om tillatelse

6.6.1 Høringsforslag

§ 5 – Krav om tillatelse

Utsetting av utenlandske treslag krever tillatelse av ansvarlig myndighet.

6.6.2 Høringsinnspill

Stjørdal kommune mener at det bør kunne innføres unntak for enkelte utenlandske treslag som har betydning for skogproduksjon, som sibirsk lerk og Contorta furu.

Skogbrukssjefen på Jæren mener at sitkagran og lerk bør unntas søknadsplikt.

Norges Naturvernforbund (NNV) mener at det må innføres et generelt forbud mot å bruke fremmede arter i skogbrukssammenheng. NNV mener at det samme må gjelde all bruk av norske treslag, underarter og provenienser utenfor deres naturlige utbredelsesområder, inkludert norsk gran.

WWF Norge mener forskriften må inneholde et forbud mot utsetting av utenlandske treslag i sårbare og sjeldne naturtyper, og at en på sikt bør koble forbudet opp mot en rødlisting av naturtyper i Norge. Forskriften bør i følge WWF inneholde et forbud mot utsetting i områder med stor estetisk verdi og/eller opplevelsesverdi. Tilplanting i åpne naturtyper som heier, beitemarker, myrer og strandsoner bør ikke tillates.

Enkelte høringsinstanser peker dessuten på at det bør presiseres hvem som kan søke om utsetting etter denne bestemmelsen.

6.6.3 Direktoratet for naturforvaltnings vurdering

Naturmangfoldloven § 30 første ledd bokstav a, fastslår at ingen må sette ut utenlandske treslag uten tillatelse eller uten hjemmel i § 31. Det kan gis unntak for dette i henhold til naturmangfoldloven § 31 første ledd bokstav d. Utover de unntakene som er foreslått for stedeagne svenske og finske provenienser av gran og furu, og som er begrunnet i avsnittet om § 2, foreligger det etter DN's syn ikke kunnskap som taler for å gi ytterligere unntak fra kravet om tillatelse for utsetting av utenlandske treslag.

Når det gjelder spørsmålet om hvem som kan søke om utsetting, så er det etter DN's vurdering ikke nødvendig å presisere nærmere hvem som kan søke om utsetting etter forskriften. Det vil være den som er ansvarlig for utsettingen, være seg grunneier eller andre, som vil måtte søke om tillatelse.

Av språklige hensyn foreslås det at preposisjonen "av" byttes ut med "fra" slik at første ledd i bestemmelsen blir som følger: Utsetting av utenlandske treslag krever tillatelse *fra* ansvarlig myndighet.

Videre foreslås det å slå sammen denne bestemmelsen med § 6. Det foreslås i tillegg et nytt tredje ledd som gir unntak for kravet til tillatelse for utsetting av stedegne svenske og finske provenienser av norsk gran og furu, se begrunnelsen under avsnittet om § 2.

DN foreslår

§ 5 – Krav om tillatelse

Utsetting av utenlandske treslag krever tillatelse fra ansvarlig myndighet.

Søknad om utsetting skal framsettes på fastsatt skjema senest to måneder før utsettingen er ment å finne sted.

Det kreves ikke tillatelse til utsetting av stedegne svenske og finske provenienser av gran (Picea abies) og furu (Pinus sylvestris).

6.6.4 Departementets merknader

Departementet anbefaler språklig justering av bestemmelsens første ledd slik DN har foreslått. Departementet anbefaler videre å tilføye ”eller den som har delegert myndighet etter § 4” etter ”ansvarlig myndighet”. Bestemmelsen endres med dette til:

Utsetting av utenlandske treslag krever tillatelse fra ansvarlig myndighet, eller den som har fått delegert myndighet etter § 4.

På bakgrunn av den begrensede kunnskapen som finnes knyttet til økologisk risiko for skade på naturmangfoldet ved bruk av provenienser (se omtale i kap. 4. 2 om kunnskapsgrunnlaget), tilrår MD at forskriften ikke regulerer provenienser før det er foretatt en grundigere vurdering av kunnskapsgrunnlaget på dette området. MD tilrår å stryke siste ledd i § 5, jf. at provenienser tas ut av definisjonen:

§ 5 tredje ledd: Det kreves ikke tillatelse for utsetting av stedegne svenske og finske provenienser av gran (Picea abies) og furu (Pinus sylvestris).

Departementets tilrådning er da som følger:

§ 5 – Krav om tillatelse

Utsetting av utenlandske treslag krever tillatelse fra ansvarlig myndighet, eller den som har fått delegert myndighet etter § 4.

Søknad om utsetting skal framsettes på fastsatt skjema senest to måneder før utsettingen er ment å finne sted.

6.7 § 6 – Om søknaden

6.7.1 Høringsforslag

§ 6 Om søknaden

Søknad om utsetting skal framsettes på fastsatt skjema senest to måneder før den eventuelle utsettingen er ment å finne sted.

6.7.2 Høringsinnspill

Statens landbruksforvaltning (SLF) oppfatter at § 6 blant annet er en regel om saksbehandlingstid, men mener det er en merkelig vinkling å regulere tidspunktet for når søknad skal fremmes. SLF mener at hvis det i forskriften skal sies noe om saksbehandlingstid så må det kun være hvis det skal innrømmes bedre rettigheter for søker enn de som følger av forvaltningsloven, men slik SLF tolker § 6 gir den ikke søker en slik rett.

Fylkesmannen i Troms mener to måneders saksbehandlingstid før planting/såing synes som unødvendig lang tid, og mener at man med en lokalt basert forvaltning vil kunne korte ned saksbehandlingstiden. Det samme mener Sogn og Fjordane Skogselskap.

Karmøy kommune mener at fristen på to måneder før en skal plante vil føre til at hele søknadsarbeidet må starte nesten et halvt år før det skal plantes.

Bjerkreim, Eigersund, Sokndal, Hattfjelldal, Vefsn, Hemnes, Stjørdal og Vindafford kommuner mener at det er uheldig at det ikke legges opp til å gi noen svarfrist på søknadene.

Friluftsrådets Landsforbund og Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) støtter kravet om at søknaden må sendes minst to måneder før den planlagte utsettingen skal gjennomføres. FRIFO viser til at dette vil gi rom for en grundigere behandling og konsekvensvurdering enn det som har vært tilfelle tidligere.

Skogselskapet Bergen og Hordaland og skogselskapet Møre og Romsdal foreslår at søknad om utsetting på nye dyrkningsarealer skal skje til skogbruksmyndighet og med kopi til fylkesmannen senest tre uker før eventuell utsetting er ment å finne sted. Dersom foryngelsesfeltet er større enn 50 dekar må utsettingen godkjennes av DN etter søknad senest to måneder før eventuell utsetting er ment å finne sted.

Norsk Forstmannsforening (NFF) viser til at forskriften inneholder krav til frister for søker, men at den ikke gir noen garanti for svar fra DN. NFF mener det burde vært gitt klarere regler for DN's ansvar for å gi svar tidsnok til bruker.

6.7.3 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

Bakgrunnen for bestemmelsen er at vurderingen av søknader i noen tilfeller vil være så omfattende at det kan kreve opp mot to måneder saksbehandlingstid. Ettersom DN antar at tiltakshavere normalt vil legge planer om utsetting av utenlandske treslag mer enn to måneder før utsettingen er planlagt å finne sted, mener direktoratet at dette kravet ikke vil være urimelig, men at det snarere vil legge et visst press på vedtaksmyndigheten om at søknaden skal være ferdig behandlet til det planlagte utsettingstidspunktet. I lys av dette, mener DN at det foreslåtte alternativet vil skape mer forutberegnelighet for brukerne, og at det derfor bør opprettholdes.

DN foreslår

Ingen innholdsmessige endringer. Det foreslås imidlertid å slå sammen denne bestemmelsen med § 5.

6.7.4 Departementets merknad

Departementet støtter DN's forslag.

6.8 § 7 – Søknadens innhold

6.8.1 Høringsforslag

§ 7 Søknadens innhold

Søknad om tillatelse til utsetting av utenlandske treslag skal inneholde følgende opplysninger:

- a) Søkers navn, adresse og telefonnummer, samt organisasjonsnummer dersom søker er en virksomhet,*
- b) gårds- og bruksnummer på eiendom der utsettingen er ment å finne sted, navn og adresse på grunneier,*
- c) det utenlandske treslagets vitenskapelige og eventuelle norske eller engelske navn, navn på eventuell sort eller proveniens, og naturlig geografisk opprinnelse,*
- d) formålet med utsettingen, herunder om det utenlandske treslaget skal benyttes til skogproduksjon, juletreproduksjon, pyntegrøntproduksjon eller andre formål, samt om utsettingen skal skje på dyrket eller tidligere dyrket mark, i skog eller på annen type mark,*
- e) antall trær og hvor stort areal (dekar) søknaden omfatter,*
- f) kartfesting av den omsøkte utsettingen, samt eventuelt kjente tilgrensende eller nærliggende forekomster av utenlandske treslag,*
- g) plan med tiltak for å hindre spredning av utenlandske treslag, samt plan for hvordan det skal holdes kontroll med dette,*
- h) dokumentasjon på planer for internkontroll, jf § 11.*

6.8.2 Høringsinnspill

Statens landbruksforvaltning mener det vil være bedre å ha en generell bestemmelse som gir mulighet til å be om mer dokumentasjon og i tillegg liste opp de mest sentrale opplysningene

som må være med. SLF har i tillegg flere kommentarer til enkelte av punktene i § 7. Når det gjelder bokstav d), blir det påpekt at det er bare skogproduksjon som omfattes av forskriften, og at alternativet "andre formål" faller utenfor forskriftens virkeområde og derfor bør strykes. Bokstav f: SLF mener at man ikke kan forvente at en søker kjenner til "nærliggende forekomster av utenlandske treslag", og at det bare er hvis søker faktisk kjenner til nærliggende forekomster at det er en plikt å gi opplysningene. I og med at det vil være tilfeldig om søker har disse opplysningene, mener SLF at punktet framstår som unødvendig. Bokstav g: SLF er i tvil om det har noen verdi at hver enkeltsøknad skal skissere en "plan for å kontrollere og hindre spredning av utenlandske treslag ". SLF mener at dette blir en plan for neste generasjon skogeier, og dermed en papirbestemmelse. Dette kunne eventuelt dekkes gjennom å stille vilkår for tillatelsen, påpekes det. Bokstav h): SLF mener det bør presiseres at det henvises til § 11 i denne forskriften.

Videre mener SLF at det bør i forskriften komme klarere fram hvem som er aktørene i disse sakene og at det må presiseres om andre enn grunneier kan søke om tillatelse.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal mener at bestemmelsen legger opp til en kostbar, omstendelig og byråkratisk saksbehandling.

Fylkesmannen i Nordland mener at det er vesentlig at det settes krav om stedfesting av plantested og plan for tiltak og overvåking for å hindre spredning, samt at den enkelte søknad vurderes opp mot tilgrensende eller nærliggende forekomster. De peker imidlertid på at det ikke alltid vil være grunneier som er søker, og at det derfor er viktig at det gis tydelige retningslinjer for grunneiers ansvar kontra tiltakshavers.

Fylkesmannen i Rogaland mener det her må vurderes å ha med et punkt med krav om plan for avviklinga av juletre og pynteproduksjon for å unngå fremtidig spredning.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, miljøvernavdelinga, støtter § 7 slik den foreligger.

Fylkesmannen i Troms anfører at bestemmelsen mangler krav til informasjon om hvorvidt valg av treslag er gjort ut fra produksjonsmessige forhold, f.eks. jordsmonn, fuktighetsforhold.

Stjørdal kommune peker på at DN bør lage et søknadsskjema for å få de opplysninger de mener er nødvendige for at slike søknader kan godkjennes.

Friluftsrådets Landsforbund og Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) støtter kravet om at det i søknaden skal kartfestes kjente tilgrensede eller nærliggende forekomster av utenlandske treslag. Friluftsrådets Landsforbund støtter videre et strengt regime for kontroll av spredning.

Midthordaland Skogeigarlag, Skogselskapet Bergen og Hordaland og Skogselskapet Møre og Romsdal, mener proveniensbegrepet er vanskelig å følge eller regulere. De foreslår i stedet å benytte begrepet materiale, da dette også omfatter kloner, med følgende forslag til ordlyd: "c) treslagets vitenskaplige event. norske navn, sort og materialbetegnelse".

Norsk institutt for skog og landskap mener at bokstav g, om plan for å hindre spredning, må sees i sammenheng med kravet om dokumenterte planer for internkontroll. Det er betydelig erfaring

og kunnskap om hvordan noen av de aktuelle treslagene har vist (til dels manglende) evne til å spre seg i ulike norske skogtyper. Denne kunnskapen må derfor ligge til grunn når krav til tiltak og krav til opplegg for internkontroll skal fastsettes. Risikoens vesentlighet må være avgjørende for nivået på kontrollkravene.

Norsk pyntegrønt påpeker at produsentene er avhengige av å plante de proveniensene som til enhver tid er tilgjengelig hos planteskolene, og at det kan være problematisk på søknadstidspunktet å vite nøyaktig hvilken proveniens man ender opp med å plante. *Norsk pyntegrønt* mener derfor at man bør fjerne kravet om at proveniens og geografisk opprinnelse skal oppgis i søknad, men heller stille krav om at tiltakshaver må lagre dokumentasjon om hvilken proveniens som utsettes, for eksempel i form av planteskolens salgsbilag.

Universitetet for Miljø- og Biovitenskap foreslår å inkludere eventuell e-post adresse til tiltakshaver i kravene til opplysninger i søknaden.

WWF Norge mener at søknaden bør inneholde dokumentasjon over hva slags naturtype og landskapstype det skal plantes på (etter *Naturtyper i Norge*). Videre mener WWF at kartfesting er viktig og at disse dataene må være fritt tilgjengelige.

6.8.3 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

Forskriften innebærer økte krav om opplysninger fra søker i forbindelse med søknader om utsetting av utenlandske treslag. Dette er imidlertid informasjon som er nødvendig for å kunne behandle søknaden, og for å vurdere eventuelle uheldige følger for naturmangfoldet.

DN vil legge til rette for en smidig søknadsprosess, blant annet ved å utarbeide veiledere og ved å legge til rette for elektronisk innlevering av søknader.

DN vurderer at det er behov for følgende endringer i de spesifikke punktene i § 7:

- a) Det vurderes som hensiktsmessig å kreve opplysninger om e-postadresse der dette finnes.
- b) For de tilfeller der grunneier og søker ikke er samme person, bør det opplyses om grunneieres navn og adresse i søknaden.
- c) Ingen endring.
- d) Det overordnede formålet med utsettingen vil alltid være skogbruksformål og ikke "andre formål." DN mener at dette uttrykket bør tas ut av ordlyden, da det virker villedende.
- e) Ingen endring.
- f) Ingen endring. DN er enig i at søker ikke kan forventes å ha oversikt over alle nærliggende forekomster, men presiserer at dette kravet er kvalifisert med "eventuelt".
- g) Ingen endring. Vitenskaplige undersøkelser og erfaring fra bekjempelse i verneområder har vist at noen utenlandske treslag kan sette frø allerede etter 6-7 år, i tillegg til vegetativ spredning. Dette gjør plan for tiltak for å hindre spredning påkrevd, siden spredningsfaren er høyst reell. Krav til dette vil etter DNs vurdering kunne spesifiseres ytterligere i vilkårene i en tillatelse, blant annet ved at det stilles krav til hvordan spredning skal kontrolleres gjennom utarbeidelse av internkontroll-prosedyrer.
- h) En mindre, språklig endring.

I tillegg mener DN at det er formålstjenlig at det føyes til ett nytt punkt i), som gjengir naturmangfoldloven § 30 annet ledd, som krever at ”*søknad om tillatelse til utsetting etter første ledd skal klarlegge de virkninger som utsettingen kan ha for det biologiske mangfoldet.*” I og med at dette likevel kreves etter loven, bør det også framkomme i forskriften at vedtaksmyndighet vil kreve disse opplysningene – noe annet kan skape uklarhet mht krav til søknadens innhold for søker. Kravet til dokumentasjon etter denne bestemmelsen må ses i forhold til blant annet utsettingens karakter og mulige skadeomfang. Der hvor det foreligger gode kunnskaper om virkninger på det biologiske mangfoldet for den omsøkte arten, vil det ikke stilles særlige krav til dokumentasjon. Annerledes stiller det seg dersom det søkes om utsetting av en ny art som man ikke kjenner virkningen av.

DN foreslår

§ 6 – Søknadens innhold

Søknad om tillatelse til utsetting av utenlandske treslag skal inneholde følgende opplysninger:

- a) Søkers navn, adresse, e-postadresse og telefonnummer, samt organisasjonsnummer dersom søker er en virksomhet,*
- b) gårds- og bruksnummer på eiendom der utsettingen er ment å finne sted, samt grunneiers navn og adresse,*
- c) det utenlandske treslagets vitenskapelige og eventuelle norske eller engelske navn, navn på eventuell sort eller proveniens, og geografisk opprinnelse,*
- d) formålet med utsettingen, herunder om det utenlandske treslaget skal benyttes til skogproduksjon, juletreproduksjon eller pyntegrøntproduksjon, samt om utsettingen skal skje på dyrket eller tidlige dyrket mark, i skog eller på annen type mark,*
- e) antall trær og hvor stort areal (dekar) søknaden omfatter,*
- f) kartfesting av den omsøkte utsettingen, samt eventuelt kjente tilgrensende eller nærliggende forekomster av utenlandske treslag,*
- g) plan med tiltak for å hindre spredning av utenlandske treslag, samt plan for hvordan det skal holdes kontroll med dette,*
- h) dokumentasjon av planer for internkontroll, jf § 10,*
- i) en klarlegging av de virkninger utsettingen kan ha for det biologiske mangfold.*

6.8.4 Departementets merknad

Departementet støtter direktoratets forslag til bestemmelser i bokstav a), b) og e).

Departementet ønsker at opplysninger om treslagets naturlige geografiske opprinnelse oppgis i søknaden så langt slik informasjon er tilgjengelig for søker. Departementet har derfor foreslått følgende tilføyelse i § 6 c) annet punktum:

- c) det utenlandske treslagets vitenskapelige og eventuelle norske eller engelske navn, navn på eventuell sort eller proveniens. Dersom opplysning om naturlig geografisk opprinnelse er kjent for søker, opplyses dette om i søknaden.*

Departementet mener det er behov for opplysninger om naturtypene i arealene som skal tilplantes. Dette foreslås ivaretatt ved følgende tillegg under bokstav d): ”, inkludert opplysninger om naturtype(r) på arealet som skal tilplantes”. Bokstav d) blir da som følger:

d) formålet med utsettingen, herunder om det utenlandske treslaget skal benyttes til skogproduksjon, juletreproduksjon eller pyntegrøntproduksjon, samt om utsettingen skal skje på dyrket eller tidligere dyrket mark, i skog eller på annen type mark. Dersom opplysninger om naturtyper (r) på arealet som skal tilplantes er kjent for søker, opplyses dette om i søknaden.

Under bokstav f) foreslår departementet å fjerne ordet ”eventuelt”. Intensjonen med formuleringen i punktet er å påpeke at det skal legges ved et kart som viser kjente tilgrensende eller nærliggende forekomster av utenlandske treslag, dersom slike er kjente for søker, eller slike allerede er kartfestet. Det er departementets vurdering at dette framgår uten at det er nødvendig å bruke ordet ”eventuelt”, og at dette ordet kan virke noe forvirrende. Departementet tilrår at det også i denne bestemmelsen tilføyes ”dersom opplysninger om ... er kjent for søker, opplyses dette om i søknaden”.

Departementet foreslår også visse endringer i ordlyden under bokstav g) og h). Det foreslås å bytte ut ordet ”plan” med ”planlagte tiltak” under bokstav g). Under bokstav h) er det departementets vurdering at bruk av ordet ”plan” er unødvendig, og at intensjonen og innholdet i setningen blir vel så godt ivaretatt ved å ta ut dette ordet. Under bokstav i) foreslår vi en språklig forbedring, ved å skrive ”det biologiske mangfoldet” i stedet for ”det biologiske mangfold”. Begrepet ”klarlegging” i bokstav i) høres ut å peke mot uttømmende informasjon. Departementet foreslår å bytte utbegrepet med ”vurdering”. Departementets tilrådning når det gjelder formuleringer under bokstav f) – i) blir da som følger:

- f) kartfesting av den omsøkte utsettingen. Dersom opplysning om kjente tilgrensende eller nærliggende forekomster av utenlandske treslag er kjent for søker, opplyses dette om i søknaden.*
g) planlagte tiltak for å hindre spredning av utenlandske treslag, og for å holde kontroll med dette,
h) dokumentasjon av internkontroll, jf. § 10,
i) en vurdering av de virkninger utsettingen kan ha for det biologiske mangfoldet.

Departementet foreslår videre å flytte direktoratets forslag til § 7 første ledd annet punktum til § 6. Bestemmelsen sier at kostnader knyttet til frambringelse av dokumentasjon påligger, så langt det er rimelig, søker. Bestemmelsen er ment å gjenspeile prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, skal dekkes av tiltakshaver, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. For å legge forskriftsbestemmelsens innhold enda tettere opp til naturmangfoldloven § 11, foreslår departementet at bestemmelsen om at kostnadene påligger søker ”så langt det er rimelig”, endres til at kostnadene påligger søker ”så langt det ikke er urimelig”.

Kostnadene kan knytte til seg til utredning av miljøkonsekvenser, jf. Ot. Prp. nr. 52 (2008-2009) s. 105. I vurderingen av hva som er urimelig, vil relevante momenter bl.a. være hvilket omfang utsettingen har og tiltakets karakter, og om søker er en enkeltperson eller en større bedrift eller virksomhet. Uansett vil myndighetene ha et generelt ansvar for å framskaffe generell kunnskap om mulige negative virkninger av utenlandske treslag, og for å finansiere risikovurdering av dem under arbeidet med Norsk svarteliste.

Departementet foreslår altså et nytt annet ledd under § 6, som lyder som følger:

Kostnader som måtte oppstå ved å bringe fram opplysninger og undersøkelser, påligger søker så langt det ikke er urimelig.

Departementets tilrådning til § 6 er dermed som følger:

§ 6 – Søknadens innhold

Søknad om tillatelse til utsetting av utenlandske treslag skal inneholde følgende opplysninger:

- a) Søkers navn, adresse, e-postadresse og telefonnummer, samt organisasjonsnummer dersom søker er en virksomhet,*
- b) gårds- og bruksnummer på eiendom der utsettingen er ment å finne sted, samt grunneiers navn og adresse,*
- c) det utenlandske treslagets vitenskapelige og eventuelle norske eller engelske navn, navn på eventuell sort eller proveniens. Dersom opplysning om naturlig geografisk opprinnelse er kjent for søker, opplyses dette om i søknaden.*
- d) formålet med utsettingen, herunder om det utenlandske treslaget skal benyttes til skogproduksjon, juletreproduksjon eller pyntegrøntproduksjon, samt om utsettingen skal skje på dyrket eller tidligere dyrket mark, i skog eller på annen type mark. Dersom opplysninger om naturtyper (r) på arealet som skal tilplantes er kjent for søker, opplyses dette om i søknaden.*
- e) antall trær og hvor stort areal (dekar) søknaden omfatter,*
- f) kartfesting av den omsøkte utsettingen. Dersom opplysning om kjente tilgrensende eller nærliggende forekomster av utenlandske treslag er kjent for søker, opplyses dette om i søknaden.*
- g) planlagte tiltak for å hindre spredning av utenlandske treslag, og for å holde kontroll med dette,*
- h) dokumentasjon av internkontroll, jf. § 10,*
- i) en vurdering av de virkninger utsettingen kan ha for det biologiske mangfoldet.*

Kostnader som måtte oppstå i forbindelse med frambringelse av opplysninger og undersøkelser påligger søker så langt det ikke er urimelig.

6.9 § 8 – Søknadsbehandlingen

Høringsforslag

§ 8 – Søknadsbehandlingen og krav til tillatelse

Ansvarlig myndighet behandler søknaden og vurderer om søknaden oppfyller de krav som stilles i § 7. Kostnader som måtte oppstå i forbindelse med frembringelse av opplysninger og undersøkelser påligger, så langt det er rimelig, søker.

Ved søknadsbehandlingen skal eventuelle uheldige følger av utsettingen for naturmangfoldet vektlegges. Det legges særlig vekt på treslagets og eventuelle følgeorganismers økologiske risiko.

Tillatelse til utsetting av utenlandske treslag kan gis dersom kravene i denne forskriften er oppfylt. Det skal ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for naturmangfoldet.

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet.

En tillatelse vil kunne omfatte flere utenlandske treslag. Omfatter en søknad flere utenlandske treslag, skal treslagene vurderes hver for seg og samlet.

Tillatelse til utsetting kan gis på de vilkår som anses nødvendige for å oppnå formålet med forskriften.

Dersom det er hjemmel til å tillate utsetting, kan det gis mer generelle tillatelser til utsetting av juletrær og pyntegrønt for angitte treslag i nærmere bestemte områder for en viss tidsperiode under visse vilkår.

Kopi av en eventuell tillatelse etter denne bestemmelse skal oppbevares hos tiltakshaver og grunneier inntil vilkårene i tillatelsen er oppfylt.

6.9.1 Høringsinnspill

Innspill til § 8

Landbruks- og matdepartementet er av den oppfatning at utformingen av § 8 ikke samsvarer med det Stortinget har bestemt ved behandlingen av naturmangfoldloven, uten å spesifisere nærmere hva de legger i dette.

Statens landbruksforvaltning har følgende kommentarer til bestemmelsen:

- Første ledd: Første setning virker unødvendig. Andre setning er uklar med hensyn til hva som kan være rimelig å pålegge søker å dekke. Det er uklart hvilke opplysninger og undersøkelser som kan pålegges i tillegg til at "så langt det er rimelig" er et vagt begrep.
- Tredje ledd: Det kommer ikke fram noe sted i forskriften hvilke krav forskriften har. Andre setning sier at det ikke skal gis tillatelse når planting vil medføre vesentlige uheldige følger for naturmangfoldet. Men når det her legges til "det er grunn til å anta at" så blir setningen såpass uklar at det i praksis gis hjemmel for å avslå alle søknader. Forskriften burde vinkles positivt, slik at det framgår hva som er tillatt, jf at det er snakk om en næringsmessig aktivitet med mange positive ringvirkninger.
- Fjerde ledd: Det er uheldig at uttrykket "beslutning" brukes hvis det menes "vedtak", og det er uklart hvilken beslutning det siktes til.
- Sjuende ledd: Formuleringen "dersom det er hjemmel til å tillate utsetting" er uklar så lenge det ikke i forskriften er sagt noe om når en tillatelse kan gis. SLF mener det er positivt at det kan gis generell tillatelse ved juletreplanting, men at dette også bør kunne gjøres gjeldende for skogsformål, slik at ressurskrevende enkeltsaksbehandling kan minimaliseres.
- Siste ledd: SLF mener dette leddet er unødvendig. Det er en selvfølge at vilkårene i et vedtak skal følges opp og det må kunne forutsettes at den enkelte selv sørger for at de er klar over disse vilkårene så lenge det er nødvendig.

Fylkesmannen i Hedmark mener at et av vurderingspunktene som bør nevnes spesielt, er faren for hybridisering med stedegne trær.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, miljøvernavdelinga, mener at flere av disse punktene bør utdypes i et rundskriv til forskriften. Uttrykket ”*vesentlige uheldige følger for naturmangfoldet*” bør utdypes og gjerne eksemplifiseres. Med henvisning til at det tar flere tiår fra plantingen er utført til trærne når fertil alder og begynner å spre frø, mener denne høringsinstansen at ansvaret for å begrense spredning må knyttes til eiendommen og ikke til personen som fikk innvilget tillatelse. For øvrig gir Fylkesmannen sin tilslutning til paragrafen slik den er utformet.

Fylkesmannen i Troms peker på første ledd, hvor det framgår at søker skal dekke kostnader knyttet til dokumentasjon og undersøkelser, og mener at når myndigheten er sentralisert, så vil kostnadene knyttet til dette være større enn ved kommunal forvaltning. Videre viser Fylkesmannen i Troms til eksempelet i kommentarene til § 8 i høringsbrevet, hvor det sies at det blant annet kan settes vilkår om hogst før det er risiko for frøspredning. De peker på at trær setter frø lenge før hogstmoden alder, og at det med et slikt krav ikke vil ha noen hensikt å plante for skogproduksjon. Sistnevnte forhold viser også *Midtre Gauldal* og *Nordreisa kommuner* til i sine høringsuttalelser.

Grong, Hattfjelldal og Vefsn kommuner påpeker at forslaget ikke har retningslinjer for hvordan søknader skal behandles, noe som gjør prosessen uforutsigbar for søker.

Region Namdal er negativ til at søker vil måtte betale for kostnader forbundet med å framskaffe opplysninger.

Kystskogbruket mener forskriftsforslaget mangler faglige kriterier for å vurdere søknadene og for å vurdere spredning. De mener at dette er tilstrekkelig ivaretatt av eksisterende skogmyndigheter.

Norsk Botanisk Forening (NBF) er fornøyd med ordlyden i § 8 første, andre og fjerde ledd, og peker på at disse punktene skulle tilsi en restriktiv praksis. De understreker samtidig at dette krever god kunnskap om hvordan de aktuelle treslag oppfører seg, deres spredningsevne, geografiske potensial osv. NBF savner imidlertid en spesifisering av at det må utføres en analyse over hvilken effekt tiltaket vil ha på det biologiske mangfoldet på stedet.

Norsk Gartnerforbund sier at de oppfatter at det i søknadsbehandlingen knyttet til juletre- og pyntegrøntproduksjon skal tas hensyn til at dette er trær som i utgangspunktet ikke når generativ fase (fare for spredning) før hogst eller høsting.

Norsk genressurscenter peker på at det er stor kunnskapsmangel knyttet til spredning, og ikke minst effekten av denne spredningen på det biologiske mangfoldet. På denne bakgrunn etterlyser de klare, faglige kriterier som skal legges til grunn for en objektiv søknadsbehandling, ikke minst knyttet til hva som ligger i ”*uheldige følger for naturmangfoldet.*” Disse faglige kriteriene må utformes i samsvar med forskning på området, eller forskning må initieres for å kunne utforme faglige retningslinjer, mener denne høringsinstansen.

Artsdatabanken mener også at «*vesentlige uheldige følger*» i bestemmelsens fjerde ledd bør presiseres nærmere.

Norsk institutt for skog og landskap anbefaler at det iverksettes prosjekter som kan gi sikrere svar på hvilken økologisk risiko ulike utenlandske treslag eventuelt kan medføre slik at mer holdbare og robuste faglige retningslinjer kan utarbeides.

Norges Naturvernforbund (NNV) mener at formuleringen i § 8 tredje ledd om at tillatelse ikke skal gis "hvis det er grunn til å anta at utsetting vil *medføre vesentlige uheldige følger for naturmangfoldet*," er uholdbar og bryter helt med føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9. NNV mener at denne må omformuleres til å lyde: "Det skal ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at bruk kan påvirke naturmangfoldet". NNV mener også at § 8 fjerde ledd er uholdbar, og at formuleringen ikke tilfredsstiller føre-var-prinsippet. Videre mener NNV at kun sterile arter som ikke har vegetativ spredning, skal kunne brukes til juletre- og pyntegrøntproduksjon. Det må dessuten settes klare grenser for hvor nært en slik plantasje kan etableres inntil eksisterende verneområde eller andre verdifulle naturtyper, for eksempel 250 meter. Det må være klare føringer hvis tiltaket avvikles, med krav om forskriftsmessig trygg fjerning av alt utplantet materiale på tiltakshavers regning, jf. naturmangfoldloven § 11.

WWF Norge mener at dersom det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om potensielle effekter på naturmiljøet, skal utsetting av fremmede treslag forbys inntil kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig. De vilkår som anses nødvendige for å oppnå formålet med forskriften bør i tillegg til spredningskontroll, også omfatte en øvre arealbegrensning som tar hensyn til totalt omfang av utenlandske treslag på lokalt og regionalt nivå. *WWF Norge* mener i tillegg at adgangen til å stille vilkår som sikrer at høsting av treslaget skjer før det er risiko for frøproduksjon eller vegetativ formering av trærne, bør omgjøres til et absolutt vilkår. Videre mener *WWF Norge* at det er av avgjørende betydning at ansvaret for utplanting av fremmede treslag, herunder kontroll og spredningsbekjempelse, må følge eiendommen og ikke grunneier. Dersom det gis tillatelse til å plante ut fremmede treslag, må dette tinglyses som en heftelse ved eiendommen slik at nye eiere overtar ansvaret med spredningskontroll og overvåking.

SABIMA mener at uttrykket "*vesentlige uheldige følger*" i tredje ledd må avklares bedre. De mener at man kan operasjonalisere dette ved å etablere lister over naturtyper som det ikke under noen omstendigheter kan plantes på. *SABIMA* foreslår videre at § 8 tredje ledd endres til: "*Det skal ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre uheldige følger for naturmangfoldet, som for eksempel medføre spredning.*" Dette for å kunne ta høyde for konsekvensene ved frøproduksjon og spredning. *SABIMA* mener videre at tillatelsen må tinglyses som en heftelse på eiendommen. De mener dessuten at omsetningsleddet, i praksis planteskolene, må gis ansvar for å påse at kjøpere av aktuelle planter har tillatelse til å plante dem ut, enten presisert som et tillegg i § 8, eller som en ny paragraf.

Norsk pyntegrønt ser svært positivt på at det kan gis generelle tillatelser til utplanting av fremmede treslag til juletre- og pyntegrøntproduksjon. De mener allikevel at det bør utvides slik at man kan plante fremmede treslag til juletreproduksjon uten krav om søknad, og at det i stedet lages ett sett med krav som alle juletreprodusentene må overholde for å redusere faren for spredning.

Skogfrøverket ber om at søknader om frøplantasjer ikke behandles strengere enn juletrefeltet, og anmoder om at det også kan innvilges generelle tillatelse til ansvarlige institusjoner under gitte vilkår.

Skogselskapet Bergen og Hordaland og *Skogselskapet Møre og Romsdal* ser ikke hva som skulle være grunnen til at juletrær og pyntegrønt skal behandles annerledes enn annen skogbruk, og foreslår at denne bestemmelsen om dette fjernes.

Sogn og Fjordane skogselskap mener at lokalkunnskap er avgjørende ved avgjørelser om utsetting av utenlandske treslag. Skogselskapet hevder at forskriften medfører et økt behov for befaringsfor å kompensere for manglende lokalkunnskap hos ansvarlig myndighet, og er bekymret for at kostnadene ved befaringsfor skal belastes tiltakshaver.

Universitetet for Miljø- og Biovitenskap (UMB) kommenterer at det nok vil trenge noen rettsaker før man får avklart hva som er til "*vesentlig skade*" for naturmangfoldet. UMB peker på at man mangler kunnskap om effekten av fremmede treslag på naturmangfoldet i Norge.

Skogbruk og klimatilak

Landbruks- og matdepartementet mener at utkastet til forskrift i større grad bør åpne for å benytte plantematerialer som kan være mer tilpasningsdyktige og som kan bidra til økt binding av karbon, forutsatt at det samtidig også tas hensyn til biologisk mangfold.

Fylkesmannen i Finnmark, landbruksavdelinga, Fylkesmannen i Rogaland og *Fylkesmannen i Sogn og Fjordane* viser til Klimakur 2020 og St. meld. nr. 39 (2008-2009), der skogplanting er nevnt som viktige skogtiltak. De framhever både at endrede klimaforhold vil kunne kreve bruk av andre provenienser enn i dag, og at enkelte utenlandske treslag binder mer CO₂ enn norske. I følge disse fylkesmennene må ny forskrift bidra til at klimasatsningen skjer innen rammene for et bærekraftig skogbruk i samsvar med gjeldende regelverk, og at det blir tatt hensyn til biologisk mangfold. Fylkesmennene fremhever at det ikke er til å unngå at dette vil føre til et økende konfliktnivå mellom klimamål og næring på den ene siden og naturmiljø på den andre. Med internasjonale forpliktelser både på klimaområdet og naturmangfoldområdet, er det viktig at regelverket blir bygd opp for å ivareta begge disse hensynene så godt som mulig.

Fylkesmannen i Rogaland mener videre at for å unngå spredning fra små felt, bør man prøve å få til større, sammenhengende og godt planlagte klimaplantasjer i områder som er godkjente for skogreisning av utenlandske treslag.

Bjerkreim, Eigersund, Gratangen, Hemnes, Nærøy og *Sandnes kommune/Sandnes landbruk – vilt og innlandsfiskeremnd*, samt *Sokndal kommune* kommenterer at bruk av utenlandske treslag er avgjørende for en bærekraftig skogdrift i mange værutsatte kommuner i landet, samt at de utenlandske treslagenes høyere CO₂-binding utgjør en betydelig ressurs.

Norges skogeierforbund er av den oppfatning at en i det ordinære skogbruket i det alt vesentlige bør bruke norske treslag. I enkelte deler av landet og for enkelte produkter vil det likevel være av avgjørende betydning å kunne bruke bestemte utenlandske treslag. I enkelte områder vil

disse treslagene gi langt høyere produksjon og binding av CO₂ enn norske treslag, og det vil være avgjørende for mulighetene for å kunne drive et næringsmessig skogbruk i framtida.

Finnmark skogselskap, Kystskogbruket, Norsk Forstmannsforening, Norsk institutt for skog og landskap, NORSKOG, Skogfrøverket, Skogbrukssjefen i Finnmark og Kvænangen kommune, Skogbrukssjefen på Jæren, Skogprosjektet i Ytre Namdal og Bindal og Sogn og Fjordane Skogselskap viser til at enkelte utenlandske treslag binder CO₂ bedre enn norsk gran, og at det er del av Norges internasjonale forpliktelser å bidra til å redusere CO₂-innholdet i atmosfæren. De hevder også at bruk av utenlandske treslag vil være uunnværlig for å opprettholde et levedyktig skogbruk i værutsatte kommuner. Det vises også til at bruken av utenlandske treslag er langt mindre enn hva våre naboland med aktiv skogreising praktiserer. Det framheves at utenlandske treslag i disse landene oppfattes som en god næringsmulighet, bra for klimaet og en berikelse for det biologiske mangfoldet. I følge Finnmark skogselskap har uønsket spredning ikke vært et problem der.

NISL mener videre at begrensning av risiko for alvorlige klimaendringer er et av de viktigste tiltak for å sikre det biologiske mangfoldet. For å holde tritt med temperaturøkninger anbefales det i følge NISL å flytte provenienser fra sør mot nord. NISL mener det er faglig uholdbart å hindre bruk av sørlig provenienser eller sentraleuropeiske treslag.

Treindustrienteret i Troms viser til at trevirke har et vesentlig bedre CO₂-regnskap enn alle andre byggematerialer og utviklingen av massivtre vil føre til et stort behov for lokalt trevirke. Massivtre som byggesystem er ifølge Treindustrienteret meget framtidsrettet og vil gi en varig binding av CO₂ som er formidabel. De utenlandske treslagene er her viktige fordi virkesproduksjonen er vesentlig høyere enn for de norske treslagene.

6.9.2 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

Generelt om saksbehandlingen:

DN tar til etterretning at mange av høringsinstansene etterlyser klarere retningslinjer for saksbehandlingen. DN vil i forbindelse med at forskriften trer i kraft, ferdigstille en veileder som vil inneholde nærmere informasjon om søknadsbehandlingen, herunder hvilke forhold som vil bli vektlagt ved vurdering av effekter på biologisk mangfold. DN vil legge vekt på å utvikle saksbehandlingsrutiner som i størst mulig grad ivaretar behovet for en hurtig og forutsigbar saksbehandlingsprosess. Det vil bli lagt til rette for elektronisk innlevering av søknader, og dette verktøyet vil også ha en applikasjon hvor lokaliteten kan stedfestes. Dette vil forenkle søknadsprosessen for søker og effektivisere saksbehandlingen for ansvarlig myndighet.

Når det gjelder de overordnede føringer for søknadsbehandlingen, viser DN særlig til prinsippene nedfelt §§ 8-12 i naturmangfoldloven.

Første ledd:

Når det gjelder bestemmelsen om at kostnader knyttet til frambringelse av dokumentasjon påligger søker, så er dette et utslag av prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, skal dekkes av tiltakshaver. Dette kan også være kostnader knyttet til utredning av miljøkonsekvenser, jf. Ot.

Prp. nr. 52 (2008-2009) s. 105. Hva som ligger i skranken om at kostnadene skal dekkes av søker "så langt det er rimelig", beror på en skjønnsmessig vurdering hvor tiltakets karakter og skadepotensiale vil spille inn.

Andre ledd:

Angående spørsmålet om hva som ligger i *uheldige følger* for naturmangfoldet, så kan et eksempel på det være at en fremmed organisme utkonkurrerer stedegne arter, jf. Ot. Prp. nr. 52 (2008-2009) side 398.

Når det gjelder andre punktum i denne bestemmelsen, så foreslår DN en språklig endring som søker å legge teksten tettere opp mot ordlyden og kriteriene i naturmangfoldloven. Endringen består i at uttrykket "økologiske risiko" erstattes med "*risiko for uheldige følger for det biologiske mangfold*". Forslaget vil etter DN's syn ikke innebære noen innholdsmessig forskjell, men vil lette forståelsen av bestemmelsen da det ikke vil være noe behov for en videre presisering av hva som ligger i "økologisk risiko".

Tredje ledd:

Tredje ledd, andre punktum, setter en absolutt skranke for forvaltningens skjønnsutøving når det gjelder vedtak om tillatelser til utsetting og bygger på naturmangfoldloven § 30 tredje ledd. Når det gjelder den konkrete anvendelsen av bestemmelsen, så trenger det ikke å være sannsynlighetsovervekt for at følgene vil inntre, jf. formuleringen "grunn til å anta". Ved eventuell kunnskapsmangel om virkningene på det biologiske mangfoldet, skal dette tas hensyn til, blant annet ved at føre-var-prinsippet trer inn som et vurderingsmoment, som nedfelt i § 8 fjerde ledd. DN foreslår imidlertid å bytte ut uttrykket "naturmangfold" med "biologisk mangfold" slik at innholdet blir i samsvar med naturmangfoldloven § 30 tredje ledd.

Fjerde ledd:

Dette er en gjengivelse av føre-var-prinsippet slik det er nedfelt i naturmangfoldloven § 9 første punktum, og bør etter DN's vurdering stå uendret. Se drøftelsen under avsnitt 2.2.

Femte ledd:

Bestemmelsen er en presisering av prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning etter naturmangfoldloven § 10. Se drøftelsen under avsnitt 2.4.

Sjette ledd:

Bestemmelsen er en presisering av den alminnelige forvaltningsrettslige vilkårs læren, som blant annet innebærer at forvaltningen kan sette vilkår for en tillatelse, såfremt det er en saklig sammenheng mellom de vilkår som stilles og de formål som skal tilgodeses. Slik bestemmelsen er formulert, settes det som skranke at de vilkår som settes må være nødvendige for å oppnå formålet. Aktuelle vilkår kan være knyttet til tiltak som pliktes iverksatt for å hindre spredning, jf. § 9. Andre aktuelle vilkår kan være at et plantefelt må lokaliseres der det gjør minst mulig skade på for eksempel et verneområde.

Sjuende ledd:

Bestemmelsen søker å ivareta noen forutsetninger som Stortingets energi- og miljøkomité la til grunn da den behandlet naturmangfoldloven, jf. Innst. O. nr. 100 (2008-09). Bestemmelsen regulerer det forhold at en tillatelse til utsetting av juletrær og pyntegrønt for angitte treslag kan

gjelde for flere utsetninger over en viss tidsperiode, i et nærmere bestemt område. DN er av den oppfatning at slik tillatelse kun bør kunne gis til utsetting av trær til juletre- og pyntegrøntproduksjon, i den grad disse hogges før frøsetting. Utenlandske treslag til skogbruksproduksjon utgjør en relativt større spredningsrisiko da trærne står til de når hogstmoden alder, og bør av denne grunn ikke omfattes av ordningen.

DN er imidlertid enig i at bestemmelsen kan omformuleres noe for at den skal bli tydeligere. Begrepet ”generelle tillatelser” foreslås erstattet med ”tillatelser” for å fjerne usikkerhet om hvorvidt dette er en hjemmel til å gi tillatelse til en større krets personer, altså en forskrift. Det er også behov for å klargjøre at en slik tillatelse skal gjelde flere utsetninger, noe som ikke kom godt nok fram i utkastet som ble sendt på høring.

Aktsomhetskravet ved overdragelse av eiendom/virksomhet:

Flere høringsinstanser mener at ansvaret for å gjennomføre utsettingen på de vilkår som framgår av tillatelsen og for å hindre spredning, må hvile på eiendommen som sådan, og ikke på personen som får tillatelsen. Når det gjelder etterlevelse av vilkår knyttet til spredningsbekjempelse som er satt som vilkår i tidligere eiers/forvalters tillatelse (for eksempel vilkår om at trærne skal hogges før en viss tidsperiode), så legger DN til grunn at utkastet til forskriften § 9 første ledd regulerer dette forholdet. For at partene skal kunne sies å etterleve kravet til aktsomhet her, vil gammel eier, ved overdragelse, plikte å informere ny eier om vilkårene knyttet til tiltak mot spredning. Ny eier, på sin side, plikter å etterleve disse kravene for at han skal kunne sies å oppfylle aktsomhetsplikten. På denne bakgrunn ser ikke DN noe behov for noen endringer i § 8 knyttet til disse forhold. DN vil imidlertid presisere at en eventuell ny eier av eiendom/virksomhet hvor utenlandske treslag har blitt satt ut av tidligere eier, har et selvstendig ansvar for å treffe tiltak for å hindre spredning, jf § naturmangfoldloven § 28 annet ledd.

Skogbruk og klimatiltak:

En del høringsinstanser henviser til Norges forpliktelser til å redusere CO₂-utslipp, og at et viktig grep for å overholde disse forpliktelsene er å plante skog som kan binde CO₂. Utenlandske treslag er i følge disse høringsinstansene bedre egnet til slikt bruk, fordi de både binder CO₂ i høyere grad og gir mer trevirke. Noen høringsinstanser peker også på et behov for å bruke utenlandske treslag fordi skogskjøtsel er en langsiktig aktivitet og enkelte utenlandske treslag angivelig er bedre tilpasset framtidens klima i Norge.

DN ønsker å understreke at det ved gjennomføringen av forskriften ikke innføres et generelt forbud mot bruk av utenlandske treslag i skogbruksøyemed, men at det vil foregå en sak-til-sak-vurdering. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til utsetting av utenlandske treslag skal det foretas en helhetsvurdering der også andre viktige samfunnsinteresser, som for eksempel klimatiltak, trekkes inn, jf. naturmangfoldloven § 14.

DN foreslår

§ 7 – Søknadsbehandlingen

Ansvarlig myndighet skal ved behandling av søknaden vurdere om den oppfyller de krav som stilles i § 6. Kostnader som måtte oppstå i forbindelse med frambringelse av opplysninger og undersøkelser påligger søker så langt det er rimelig.

Ved søknadsbehandlingen skal eventuelle uheldige følger av utsettingen for naturmangfoldet vektlegges. Det legges særlig vekt på om treslaget og eventuelle følgeorganismer medfører risiko for uheldige følger for det biologiske mangfold.

Tillatelse til utsetting av utenlandske treslag kan gis dersom kravene i denne forskriften er oppfylt. Det kan ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold.

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet.

Omfatter en søknad flere utenlandske treslag, skal det ved vurderingen av den samlede belastning etter naturmangfoldloven § 10, både tas hensyn til påvirkninger knyttet til utsetting av det enkelte treslag og påvirkninger knyttet til utsetting av de forskjellige treslagene samlet sett.

Tillatelse til utsetting kan gis på de vilkår som anses nødvendige for å oppnå formålet med forskriften.

Dersom det er hjemmel til å tillate utsetting av juletrær eller pyntegrønt for angitte treslag, kan det gis tillatelser som gjelder flere utsettinger i nærmere bestemte områder for en viss tidsperiode under visse vilkår.

Kopi av tillatelse etter denne bestemmelse skal oppbevares hos tiltakshaver og grunneier inntil vilkårene i tillatelsen er oppfylt.

6.9.3 Departementets merknader

Departementet mener at paragrafens første ledd kan forbedres noe språklig, og foreslår her en endring. Dette for å tydeliggjøre skillet mellom det å kontrollere om søknaden er fullstendig (første ledd), og det som går på selve søknadsbehandlingen (andre til sjuende ledd). Departementet foreslår videre å flytte paragrafens første ledd annet punktum i direktoratets forslag til § 6 (Søknadens innhold).

Departementet foreslår også en mindre endring i paragrafens annet ledd. Det foreslås å endre formuleringen "Ved søknadsbehandlingen" til "Ved vurdering av om det skal gis tillatelse til utsetting".

I andre ledd foreslår departementet at begrepet "nødvendige" byttes ut med "hensiktsmessige" som lyder litt mindre strengt, og som likevel ikke vil innebære noen svekkelse av bestemmelsen. Ny ordlyd blir da som følger:

Tillatelse til utsetting kan gis på de vilkår som anses hensiktsmessige for å oppnå formålet med forskriften.

Departementet foreslår å ta ut tredje og fjerde ledd som er som følger:

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet.

Omfatter en søknad flere utenlandske treslag, skal det ved vurderingen av den samlede belastning etter naturmangfoldloven § 10, både tas hensyn til påvirkninger knyttet til utsetting av det enkelte treslag og påvirkninger knyttet til utsetting av de forskjellige treslagene samlet sett.

Disse bestemmelsene er gjengivelse av bestemmelser i naturmangfoldlovens kapittel II, og kan derfor anses som unødvendig overlapp med loven. Departementet foreslår at innholdet i disse bestemmelsene gjengis og omtales nærmere i veileder.

Departementet foreslår en enklere og mer forståelig formulering i paragrafens sjuende ledd, ved å ta ut begynnelsen av setningen som lyder ”dersom det er hjemmel i loven til...”, slik at denne endres til:

En tillatelse til utsetting av juletrær eller pyntegrønt for angitte treslag, kan gjelde flere utsettinger i nærmere bestemte områder for en viss tidsperiode.

I direktoratets forslag til åttende ledd, mener departementet det er unødvendig å skrive ”kopi av”, og har endret dette til at tillatelsen skal oppbevares.

Departementet foreslår til slutt en ny bestemmelse som slår fast at ved overdragelse av eiendom der det er gjennomført utsetting i medhold av tillatelse etter denne forskriften, plikter eier å informere ny eier om tillatelsen og eventuelle vilkår som er satt for å hindre spredning. Dette er en aktuell problemstilling som flere høringsinstanser har vært opptatt av. Departementet er enig med direktoratet i at kravet til aktsomhet i § 8 vil være relevant i slike situasjoner, men mener likevel det er hensiktsmessig at det fastsettes en tydelig bestemmelse om dette i forskriften. Bestemmelsen foreslås plassert i forskriftens § 9 om informasjonsplikt, da den tematisk hører mer hjemme der enn i § 7 om søknadsbehandlingen.

Departementets tilråding til § 7 er dermed som følger:

§ 7 – Søknadsbehandlingen

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til utsetting, skal eventuelle uheldige følger av utsettingen for naturmangfoldet vektlegges. Det legges særlig vekt på om treslaget og eventuelle følgeorganismer medfører risiko for uheldige følger for det biologiske mangfold. Det kan ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold.

Tillatelse til utsetting kan gis på de vilkår som anses hensiktsmessige for å oppnå formålet med forskriften.

En tillatelse til utsetting av juletrær eller pyntegrønt for angitte treslag, kan gjelde flere utsettinger i nærmere bestemte områder for en viss tidsperiode.

Tillatelse etter denne bestemmelse skal oppbevares hos tiltakshaver og grunneier inntil vilkårene i tillatelsen er oppfylt.

6.10 § 9 – Kontroll med spredning av utenlandske treslag, og varslings

6.10.1 Høringsforslag

§ 9 – Kontroll med spredning av utenlandske treslag, og varslings

Det skal i rimelig utstrekning treffes tiltak for å hindre spredning av utenlandske treslag, herunder gjennom skogbehandlingen. Det skal ikke settes igjen trær (livsløpstrær) av utenlandske treslag ved hogst.

Ved skade eller risiko for alvorlig skade på biologisk mangfold som følge av utsetting av utenlandske treslag, skal tiltakshaver umiddelbart varsle ansvarlig myndighet.

6.10.2 Høringsinnspill

Statens landbruksforvaltning mener at det er uryddig at det i en forskrift som skal regulere planting, tas inn bestemmelser om hogstføring (livsløpstrær). Etter deres syn er dette utenfor forskriftens virkeområde, og bør reguleres i forskrift om bærekraftig skogbruk. Når det gjelder varslings, så peker de på at dette står i naturmangfoldloven § 65, og kan av den grunn ikke se at det er nødvendig å gjenta det i forskriften.

Fylkesmannen i Rogaland mener at en i tillegg til bestemmelsen om at det ikke skal settes igjen livsløpstrær, bør si noe om nedlegging av juletreproduksjon og pyntegrøntområde som går ut av drift, samt regler om nedskjæring før frøsetting for arter som sprer seg. I tillegg bør en si noe om buffersonplanting. Fylkesmannen peker videre på at det i tillegg til varslingsansvaret, bør presiseres at det kan stilles krav om retting og avbøtende tiltak jf. naturmangfoldloven § 28 tredje ledd.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener at begrepet "ved skade eller risiko for alvorlig skade på biologisk mangfold" burde defineres.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, miljøvernavdelinga, kommenterer at første ledd er formulert for vagt til å kunne gi god måloppnåelse etter forskriftens formål. Det pekes på at flere utenlandske treslag vil kunne produsere frø og spre seg i flere tiår før de er hogstmodne, og at flere av disse kan spre seg flere kilometer i løpet av få tiår. Gjennomføring av hogst når det er forstmessig mest gunstig vil i mange tilfeller være for seint. Denne høringsinstansen mener at det må settes vilkår om uttak straks treslagene begynner å produsere frø, alternativt at det benyttes sterile planter.

Oslo kommune, friluftsetaten, mener at det bør innarbeides en egen aktsomhetsparagraf i forskriften, alternativt at det vises til § 28 i naturmangfoldloven. Det heter at det er viktig at det er samme krav til aktsomhet ved utsetting av utenlandske treslag som for andre fremmede organismer.

Norges Naturvernforbund (NNV) peker på at begrepet "i rimelig utstrekning treffes tiltak for å hindre spredning" ikke er definert, og mener at bestemmelsen er overflødig med unntak av varslingsplikten for juletre- og pyntegrøntproduksjon. De mener at varsling også må omfatte eventuelt opphør av etablert virksomhet, noe som etter NNVs oppfatning må føre til forskriftsmessig trygg fjerning av alt utplantet materiale på tiltakshavers regning, jf naturmangfoldloven § 11.

SABIMA støtter kravet til varslingsplikt, men er bekymret for hvordan uttrykket "i rimelig utstrekning" skal forstås. De peker på at vilkårene som knyttes til spredningskontroll må være dekkende og uten forbehold. *SABIMA* mener i tillegg at § 9 er for uklar i forhold til ansvarsforhold, og at hvis intensjonen er at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, jf. naturmangfoldloven § 11, så må dette ansvaret tydeliggjøres. Om tanken er at ansvarsforholdet er ulikt for det som er plantet før og etter at forskriften har trådt i kraft, bør også dette synliggjøres.

WWF Norge mener bestemmelsen er for svak. At det "i rimelig utstrekning" skal treffes tiltak for å hindre spredning, åpner for en uthuling av regelverket og potensielt brudd på forskriftens formål. Videre mener de at forskriften må presisere at det skal settes inn tilstrekkelige tiltak til at en art ikke sprer seg. Hvis slike tiltak ikke er mulig å iverksette, bør utplanting ikke tillates.

Norsk institutt for skog og landskap (NISL) hevder at populasjonene med utenlandske treslag gjennomgående er små og relativt stabile. *NISL* mener det må avklares hvilke prosedyrer som skal gjelde ved foryngelse der det er ønskelig å forynge med samme treslag etter avvirkning. *NISL* savner en nærmere avklaring av hvordan forvaltningen av denne forskriften skal samordnes med bestemmelsene om foryngelsesplikt hjemlet i skogloven. *NISL* mener at dersom vesentlige negative virkninger ikke er registrert, må det forutsettes at foryngelse med samme treslag ikke krever fornyet tillatelse dersom ikke ny fagkunnskap begrunner fornyet vurdering.

Skogselskapet Bergen og Hordaland og *skogselskapet Møre og Romsdal* mener bestemmelsen må fjernes, da de ikke kan se at forskriftsforslaget er ment å omfatte skogforvaltning av utenlandske treslag. De spør dessuten hvorfor bestemmelsen bare nevner enkelte tiltak.

6.10.3 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

Kravet om at den som planter utenlandske treslag skal treffe tiltak for å hindre spredning, er hjemlet i naturmangfoldloven § 28 andre ledd. Bestemmelsen er søkt operasjonalisert i forskriften gjennom forbudet mot å sette igjen livsløpstrær ved hogst. Dette forbudet er begrunnet i at gjensetting av livsløpstrær kan forårsake naturlig foryngelse av utenlandske treslag, og dermed uønsket spredning av utenlandske treslag. Dette vil være i strid med de formål som søkes oppnådd med naturmangfoldlovens bestemmelser på området.

Når det gjelder utenlandske treslag og kravene som stilles til naturlig foryngelse og livsløpstrær i skogbrukslova med forskrifter, så vil DN påpeke at dette temaet vil bli regulert i denne forskriften.

Flere høringsuttalelser peker på at det er uklart hva som ligger i kravet om at det "*i rimelig utstrekning [skal] treffes tiltak for å hindre spredning*". DN vil peke på at avgjørelsen av hva som er rimelig beror på en konkret vurdering i den enkelte sak, men at en generell tilnærming vil være at kravene til omfanget av sikringstiltak skal stå i forhold til trusselbildet. Hva som er rimelig vil særlig avhenge av type virksomhet, hvor berettiget nytteformål virksomheten har, omfanget av virksomheten, hvor stort skadepotensialet er, og om det er store kostnader knyttet til å forhindre eller redusere risiko for spredning, jf. betraktningene i Ot. Prp. nr. 52 (2008-2009) side 399. Når det gjelder spørsmålet om hvilke tiltak som kan treffes for å hindre spredning, så vil et sentralt tiltak være forbudet mot å sette igjen livsløpstrær, som er nedfelt i § 9 første ledd, andre punktum. Andre mulige tiltak kan være en plikt for gartnerier og planteskoler til å foreta hyppige kontroller av vegetasjon i anleggets nærområde med henblikk på å oppdage og fjerne eventuelle trær som har spredt seg utenfor plantefeltet. Bruk av sterile planter, krav om at felling skjer før treslagene produserer frø, oppfølging av produksjonsareal som ikke lenger er i drift, og innføring av buffersoner, er tiltak flere høringsinstanser har pekt på. Hvilke tiltak som er aktuelle, beror på en konkret vurdering i den enkelte sak. Tiltakene vil kunne inngå som vilkår for tillatelsen, jf. § 7. En nærmere beskrivelse av aktuelle tiltak for hindre spredning vil bli gitt i veilederen til forskriften.

Noen høringsinstanser har påpekt at det er uklart hvem som har ansvar for å iverksette tiltak for å hindre spredning. For å klargjøre at dette ansvaret tilfaller den som til enhver tid er ansvarlig for virksomhet som kan medføre spredning, det vil si den som er ansvarlig for den løpende skogbehandlingen, foreslår DN å endre ordlyden for å synliggjøre dette.

Alle som planter utenlandske treslag, uavhengig av om man gjør det i henhold til en tillatelse eller ei, plikter å etterleve kravet til aktsomhet og til å varsle, jf. naturmangfoldloven § 28. Paragraf 28 første ledd retter seg mot tilsiktet utsetting av organismer i miljøet, og DN mener at det av pedagogiske grunner er riktig å gjengi også dette elementet av aktsomhetskravet, og foreslår derfor en tilføyelse her. I plikten til å opptre aktsomt ved utsetting av organismer ligger en plikt til å gjøre seg kjent med miljørisikoen forbundet med utsetting av den aktuelle organismen, i den grad slik kunnskap er allment tilgjengelig, og å iverksette tiltak dersom det foreligger en risiko for uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. Ot. Prp. nr. 52 (2008-2009) side 398.

Når det gjelder spørsmålet om hva som utløser varslingsplikten i § 9 andre ledd ("*skade eller risiko for alvorlig skade på biologisk mangfold*"), så kan et eksempel på dette være at trær har spredt seg utenfor plantefeltet. Terskelen for varsling skal ikke være høy, da det er nok å konstatere risiko for alvorlig skade. Meldeplikten gjelder uavhengig av om det dreier seg om en lovlig eller ulovlig utsetting, jf. Ot. Prp. nr. 52 (2008-2009) side 399.

DN er videre enig med Fylkesmannen i Rogaland i at det kan være hensiktsmessig å synliggjøre plikten til å iverksette tiltak etter naturmangfoldloven §§ 69 og 70, og foreslår å legge inn en referanse til disse paragrafene i bestemmelsen.

DN foreslår også å endre tittelen for å gjenspeile de nevnte endringene.

DN foreslår

§ 8 – Krav til aktsomhet, kontroll med spredning, og varsling

Den som er ansvarlig for utsetting av utenlandske treslag, skal oppføre aktsomt, og så langt som mulig søke å hindre at utsettingen får uheldige følger for det biologiske mangfold. Utføres en utsetting i henhold til tillatelse gitt i medhold av denne forskriften, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede.

Den som er ansvarlig for skogbehandlingen, skal i rimelig utstrekning treffe tiltak for å hindre spredning av utenlandske treslag. Det skal ikke settes igjen trær (livsløpstrær) av utenlandske treslag ved hogst.

Ved skade eller risiko for alvorlig skade på biologisk mangfold som følge av utsetting av utenlandske treslag, skal den ansvarlige umiddelbart varsle ansvarlig myndighet og treffe tiltak i samsvar med naturmangfoldloven §§ 69 og 70.

6.10.4 Departementets tilrådning

Departementet foreslår at lovens bestemmelse som gjengitt i første ledd annet punktum tas ut av forskriften og omtales nærmere i veileder: *Utføres en utsetting i henhold til tillatelse gitt i medhold av denne forskriften, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede.*

Departementet foreslår at formuleringen ”Den som er ansvarlig for skogbehandlingen” i paragrafens andre ledd endres til ”Den som er ansvarlig for skogbehandlingen, vanligvis skogeieren”. Dette for å synliggjøre at skogeier i de fleste tilfeller vil være ansvarlig for tiltak for å hindre spredning av utenlandske treslag som omtalt i § 8 annet ledd. Imidlertid kan dette ansvaret i enkelte tilfeller være overført til annen ansvarlig person, eksempelvis hvis arealene er bortleid eller forpaktet.

Når det gjelder tredje ledd, foreslår departementet at formuleringen ”risiko for alvorlig skade” endres til ”fare for alvorlig skade”, og at følgende formulering føyes til i slutten av bestemmelsen: ”med mindre slik melde- og tiltaksplikt følger av annen lov”. Dette for å bringe bestemmelsen nærmere den tilsvarende bestemmelsen i naturmangfoldloven § 28 tredje ledd.

Departementet støtter for øvrig direktoratets forslag. Departementets tilrådning er dermed som følger:

§ 8 – Krav til aktsomhet, kontroll med spredning, og varsling

Den som er ansvarlig for utsetting av utenlandske treslag, skal oppføre aktsomt, og så langt som mulig søke å hindre at utsettingen får uheldige følger for det biologiske mangfold.

Den som er ansvarlig for skogbehandlingen, vanligvis skogeieren, skal i rimelig utstrekning treffe tiltak for å hindre spredning av utenlandske treslag. Det skal ikke settes igjen trær (livsløpstrær) av utenlandske treslag ved hogst.

Ved skade eller fare for alvorlig skade på biologisk mangfold som følge av utsetting av utenlandske treslag, skal den ansvarlige umiddelbart varsle ansvarlig myndighet og treffe tiltak i samsvar med

naturmangfoldloven §§ 69 og 70, med mindre slik melde- og tiltaksplikt følger av annen lov.

6.11 § 10 – Tiltakshavers informasjonsplikt

6.11.1 Høringsforslag

§ 10 – Tiltakshavers informasjonsplikt

Tiltakshaver skal sørge for at den som forestår utsettingen av utenlandske treslag, gjøres kjent med vilkårene for tillatelsen til utsetting, og hvordan disse skal overholdes.

6.11.2 Høringsinnspill

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag savner en definisjon av begrepet "tiltakshaver".

Bergen kommune kommenterer at mange skogbrukseiendommene på Vestlandet er svært små. Selv om kommunen prinsipielt kan være enige i det ansvar som pålegges tiltakshaver i § 10, så stilles det spørsmål ved om det er hensiktsmessig å pålegge den enkelte skogeier en informasjonsplikt.

6.11.3 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

Paragraf 10 er en presisering av aktsomhetskravet etter naturmangfoldloven § 28, og må ses i sammenheng med plikten til å iverksette tiltak for å hindre spredning av utenlandske treslag, jf. § 28 andre ledd. Plikten til å informere vil nettopp være et slikt tiltak og etter DNs syn er det viktig å synliggjøre dette i forskriften. Når det gjelder forholdet til § 11 om internkontroll, så vil bestemmelsen om informasjonsplikt få selvstendig betydning i de situasjoner hvor det verken er den som har fått tillatelse til utsetting eller hans/hennes ansatte som forestår utsettingen, men hvor dette er overlatt til en tredjepart.

DN foreslår at det presiseres at denne plikten rettet seg mot den som har fått tillatelse etter forskriften. Tittelen endres i samsvar med dette.

DN foreslår

§ 9 – Informasjonsplikt

Den som har fått tillatelse etter denne forskriften, skal sørge for at den som forestår utsettingen av utenlandske treslag, gjøres kjent med vilkårene for tillatelsen til utsetting, og hvordan disse skal overholdes.

6.11.4 Departementets tilrådning

Som nevnt under punkt 6.9.3 foreslår departementet en ny bestemmelse som innebærer at ved overdragelse av eiendom der det er gjennomført utsetting i medhold av tillatelse etter denne forskriften, plikter grunneier å informere ny grunneier om tillatelsen og eventuelle vilkår som

er satt for å hindre spredning. Bestemmelsen foreslås plassert i § 9 om informasjonsplikt. Departementet støtter for øvrig direktoratets forslag. Departementets tilrådning er dermed som følger:

§ 9 – Informasjonsplikt

Den som har fått tillatelse etter denne forskriften, skal sørge for at den som forestår utsettingen av utenlandske treslag, gjøres kjent med vilkårene for tillatelsen til utsetting, og hvordan disse skal overholdes.

Ved overdragelse av en eiendom der det er gjennomført utsetting i medhold av tillatelse etter denne forskriften, plikter grunneier å informere ny grunneier om tillatelsen og eventuelle vilkår som er satt for å hindre spredning.

6.12 § 11 – Plikt til å føre internkontroll

6.12.1 Høringsforslag

§ 11 – Plikt til internkontroll

Virksomheter som har fått tillatelse etter denne forskriften, skal etablere og dokumentere internkontroll. De systematiske tiltakene og dokumentasjon av internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter og størrelse i det omfang det er nødvendig for å etterleve bestemmelsene i denne forskriften.

Internkontrollen innebærer at virksomhetene skal ha kunnskap om reglene i forskriften, tilstrekkelig og oppdatert dokumentasjon for gjennomføring av rutiner, og ha denne dokumentasjonen tilgjengelig for dem den måtte angå.

Dokumentasjon av internkontrollen skal minst inneholde:

- 1. Oversikt over kravene etter denne forskriften som gjelder for virksomheten,*
- 2. Rutiner virksomheten følger for å sikre at kravene blir overholdt,*
- 3. Rutiner virksomheten følger dersom avvik oppstår, og opplysninger om hvem som er ansvarlig for at rutinene blir overholdt,*
- 4. Rutiner virksomheten følger for å hindre gjentakelse av avvik og opplysninger om hvem som er ansvarlig,*
- 5. Rutiner for hvordan virksomheten sikrer at de ansatte eller andre som er involvert i utsettingen overholder vilkårene i tillatelsen.*

6.12.2 Høringsinnspill

Statens landbruksforvaltning (SLF) mener kravene til internkontroll og dokumentasjon av internkontroll er overdimensjonert, og at bestemmelsen bør revurderes/utgå.

Minimumskravene som forskriften skisserer synes etter SLF's oppfatning å være relevante bare for store juletreprodusenter. SLF mener videre at det bør stå i forskriften at det skal framgå av tillatelsen dersom internkontrollen skal omfatte forhold ut over minstekravene.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, miljøvernavdelinga, mener at det er uheldig hvis plikten til internkontroll opphører ved opphør av næringsvirksomheten. De peker på at dersom gårdsbruk med plantefelt av utenlandske treslag legger ned drifta, vil plikten til internkontroll opphøre, og ingen vil da kunne pålegges å hindre eventuell spredning. De etterlyser også en definisjon av begrepet ”virksomhet”.

Fylkesmannen i Troms anser det som et urimelig krav til den enkelte skogeier å måtte etablere rutiner for internkontroll for å kunne plante noen få dekar med utenlandske treslag på eiendommen sin. Skogbruksplanen er etter Fylkesmannen i Troms’ mening et godt verktøy for å kunne ivareta behovet for systematiske tiltak og dokumentasjon av disse.

Fylkesmannen i Vestfold mener at det bør føyes til et punkt 6 som følger: Plan for hvor gamle de utsatte plantene skal ha lov til å bli, som sikrer at feltet blir ryddet før evt. trær med høy spredningsrisiko kommer i frøbærende alder.

Bergen kommune sier at selv om kommunen prinsipielt kan være enige i det ansvar som pålegges tiltakshaver i § 11, så stiller man spørsmål ved om det er hensiktsmessig å pålegge den enkelte skogeier en plikt til internkontroll.

Nordreisa kommune viser til at internkontrollsystemer knapt finnes på skogeiendomsnivå. Det pekes imidlertid på at mange har godkjente driftsplaner, men at dette verktøyet ikke er nevnt i forskriften. Nordreisa kommune mener videre at et krav om internkontroll vil medføre en ekstra kostnad for skogeiere som vil gjøre det omtrent uaktuelt å bruke treslagene.

Kystskogbruket viser også til at internkontrollsystemer, til forskjell fra godkjente driftsplaner, knapt nok finnes på skogeiendomsnivå og at godkjente driftsformer ikke er nevnt som et verktøy i forskriften. Videre mener de at dette vil bety økte kostnader som vil vanskeliggjøre bruken av utenlandske treslag, i alle fall for de minste skogeiendommene.

LIGOS KS mener at dokumentasjon av plan for internkontroll er i overkant av hva man skal kunne forvente av grunneierne. LIGOS KS påpeker at annen kontroll (enn kontroll med spredning) kan kontrolleres/følges opp gjennom vilkår fra kommunen ved plantetidspunkt.

Norsk institutt for skog og landskap kommenterer at det må forutsettes at internkontroll kan skje innen rammen av de planleggings- og sertifiseringsordninger som gjelder skogbruket generelt, og at dette kan bidra til mer helhetlige løsninger og reduserte administrative kostnader.

Skogselskapet Bergen og Hordaland og skogselskapet Møre og Romsdal foreslår at bestemmelsen skal lyde som følger: ”Virksomheter som har fått tillatelse etter denne forskrift, skal etablere og dokumentere internkontroll, for eksempel i form av skogbruksplan. Tiltakene og dokumentasjonen skal tilpasses virksomhetens art, aktivitet og størrelse i det omfang det anses nødvendig for å etterleve forskriftens bestemmelse.”

Sogn og Fjordane Skogselskap mener det må være tilstrekkelig at tiltakshaver er ansvarlig for at utsettingen skjer i tråd med den generelle tillatelsen som er gitt.

6.12.3 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

Flere høringsinstanser mener at kravet til internkontroll er urimelig omfattende, spesielt for mindre skogeiere. DN viser her til bestemmelsens første ledd der det sies at internkontrollen skal tilpasses den enkelte virksomhet, på bakgrunn av virksomhetens art, aktiviteter og størrelse.

Det er etter DNs mening viktig og ikke urimelig tyngende å kreve at den som driver næringsvirksomhet knyttet til utsetting av utenlandske treslag fører internkontroll. Dette skal blant annet være et verktøy for å forhindre spredning. DN peker på at det i naturmangfoldloven § 66 gis adgang til å gi nærmere regler om internkontroll for å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av loven blir overholdt. Uten en bestemmelse om internkontroll, vil forvaltningen, etter DNs syn, måtte være mer restriktiv når det gjelder å tillate utsetting.

Plikten til å føre internkontroll er i forskriftsutkastet rettet mot "virksomheter". Noen høringsinstanser mener at det er uklart hva som ligger i dette begrepet. DN ser at det kan oppstå problemer med å avgrense virkeområdet for denne bestemmelsen all den tid begrepet "virksomhet" ikke er nærmere definert i forskriften. I og med at forskriften gjelder utsetting av utenlandske treslag *til skogbruksformål*, jf. forskriftsutkastet § 2, er forskriften etter DNs syn allerede avgrenset til kun å gjelde utsetting i næringsøyemed. Kravet til internkontroll etter forskriften vil dermed rette seg mot alle som må ha tillatelse etter forskriften, noe som gjør det unødvendig å bruke begrepet "virksomhet" i denne bestemmelsen. DN foreslår derfor at uttrykket fjernes fra første ledd i bestemmelsen, og at en i stedet synliggjør at plikten påhviler alle som har tillatelse etter forskriften.

DN foreslår også noen små, redaksjonelle endringer for å gjøre bestemmelsen klarere.

DN foreslår

§ 10 – Plikt til å føre internkontroll

Den som har fått tillatelse etter denne forskriften, skal etablere og dokumentere internkontroll. Internkontrollen, og dokumentasjonen av denne, skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter og størrelse og skal utføres i det omfang som er nødvendig for å etterleve bestemmelsene i eller i medhold av denne forskriften.

Internkontrollen skal sikre at virksomhetens ansatte har kunnskap om reglene i forskriften, herunder vilkårene for tillatelse til utsetting, og at det er etablert rutiner for etterlevelse av reglene. Virksomheten skal gjøre dokumentasjon av internkontrollen tilgjengelig for ansvarlig myndighet ved forespørsel.

Internkontrollen skal minst inneholde:

- a) Rutiner virksomheten følger for å sikre at kravene i eller i medhold av denne forskriften blir overholdt,*
- b) Rutiner virksomheten følger dersom avvik oppstår, og opplysninger om hvem som er ansvarlig for at rutineene blir overholdt,*

- c) *Rutiner virksomheten følger for å hindre gjentakelse av avvik og opplysninger om hvem som er ansvarlig,*
- d) *Rutiner for hvordan virksomheten sikrer at de ansatte eller andre som er involvert i utsettingen overholder vilkårene i tillatelsen.*

6.12.4 Departementets tilrådning

Departementet foreslår en språklig endring i tredje ledd. I stedet for "Internkontrollen skal minst inneholde:", foreslår departementet at det står "Internkontrollen skal som et minimum omfatte:". Departementet støtter direktoratets forslag, men tilrår at tredje ledd bokstav d) strykes, da innholdet i denne anses dekket av bestemmelsens andre ledd.

Departementet tilrådning for § 10 tredje ledd er som følger:

Internkontrollen skal som et minimum omfatte:

- a) *Rutiner virksomheten følger for å sikre at kravene i eller i medhold av denne forskriften blir overholdt,*
- b) *Rutiner virksomheten følger dersom avvik oppstår, og opplysninger om hvem som er ansvarlig for at rutineene blir overholdt,*
- c) *Rutiner virksomheten følger for å hindre gjentakelse av avvik og opplysninger om hvem som er ansvarlig.*

Nærmere omtale av internkontroll vil bli omtalt i veilederen til forskriften.

6.13 § 12 – Tilsyn

6.13.1 Høringsforslag

§ 12 – Tilsyn

Ansvarlig myndighet fører tilsyn med at utsetting av utenlandske treslag skjer i samsvar med bestemmelsene i denne forskriften, herunder med eventuelle spredningsområder og med at vilkår gitt for utsetting følges opp.

6.13.2 Høringsinnspill

Fylkesmannen i Troms påpeker at det allerede eksisterer et forvaltningssystem for å ivareta behovet for å ha tilsyn med utsetting av utenlandske treslag og spredning av disse, jf skogbruksloven med forskrifter.

Norsk institutt for skog og landskap mener at det gjennom landskognakseringen, annen skogovervåking og skogbruksplanlegging med miljøregistreringer, gjennomføres systematiske registreringer av et omfattende sett av skoglige parametre. Behovene for tilsyn med utenlandske treslag bør derfor vurderes ut i fra dette. Det pekes også på de muligheter for administrative besparelser dette kan gi.

WWF Norge mener at det bør framgå med hvilken hyppighet det skal gjennomføres tilsyn, og foreslår at det legges opp til et årlig tilsyn.

Norsk Pyntegrønt mener at kostnadene ved et eventuelt tilsyn ikke må bli belastet produsenten.

6.13.3 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

Det følger av naturmangfoldloven § 63 at departementet (Miljøverndepartementet) er tilsynsmyndighet for bestemmelser gitt i og i medhold av loven. Miljøverndepartementet har i brev 1. juli 2009 delegert denne myndigheten til DN, som også omfatter Statens naturoppsyn. Denne myndigheten innbefatter også tilsyn med utsetting av utenlandske treslag. DN foreslår at det tas inn en henvisning til lovens bestemmelser om tilsyn i forskriften for å synliggjøre hva som er hjemmelsgrunnlaget for å føre tilsyn.

Tilsyn i medhold av naturmangfoldloven § 63 omfatter både overvåking og kontroll, jf. Ot. Prp. nr. 52 (2008-2009) side 446. Tilsyn i form av kontroll (oppsyn) vil i hovedsak bli utført av Statens naturoppsyn. Det vil bli vurdert hvorvidt tilsynsoppgaver skal delegeres videre til fylkesmannen.

Når det gjelder tilsynets omfang og hyppighet, så viser DN til naturmangfoldloven § 63 første ledd tredje punktum, hvor det slås fast at tilsynsmyndigheten skal utøve kontroll i et slikt omfang at den kan avdekke regelbrudd. DN vil peke på at kontrollomfanget vil måtte tilpasses den antatte risikoen for at det foretas regelbrudd. Videre slår naturmangfoldloven § 63 andre ledd tredje punktum fast at det skal legges vekt på å føre et så effektivt tilsyn som forholdene tilsier, med minst mulig belastning for miljøet. Hva som er effektivt må vurderes ut fra hvilke ressurser man har til disposisjon og de problemer det skal føres tilsyn med. DN vurderer det derfor som lite hensiktsmessig at tilsynets omfang og hyppighet fastsettes nærmere.

Når det gjelder spørsmålet om kostnader forbundet med tilsyn, så vil DN peke på at naturmangfoldloven ikke inneholder noen hjemmel for å pålegge tiltakshaver å betale gebyr for å dekke kostnadene forbundet med tilsynsvirksomhet.

DN foreslår også en mindre, redaksjonell endring.

DN foreslår

§ 11- Tilsyn

Ansvarlig myndighet fører, i henhold til naturmangfoldloven §§ 63 til 65, tilsyn med at utsetting av utenlandske treslag skjer i samsvar med bestemmelsene gitt i og i medhold av denne forskriften, herunder med eventuelle spredningsområder.

6.13.4 Departementets tilrådning

Departementet foreslår en språklig justering ved å føye til ordet "tilsyn", samt "eller den som har delegert myndighet etter § 4" etter "ansvarlig myndighet". Departementet støtter ellers direktoratets forslag.

Departementet tilrår følgende ordlyd:

§ 11- Tilsyn

Ansvarlig myndighet, eller den som har delegert myndighet etter § 4, fører, i henhold til naturmangfoldloven §§ 63 til 65, tilsyn med at utsetting av utenlandske treslag skjer i samsvar med bestemmelsene gitt i og i medhold av denne forskriften, herunder tilsyn med eventuelle spredningsområder.

6.14 § 13 – Klage

6.14.1 Høringsforslag

§ 13 – Klage

Enkeltvedtak truffet med hjemmel i denne forskriften kan påklages til nærmeste overordnede myndighet i henhold til lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker.

6.14.2 Høringsinnspill

Ingen innspill.

6.14.3 Direktoratet for naturforvaltnings vurdering

DN foreslår å rette ordet ”overordnete” til ”overordnede”.

DN foreslår

§ 12 – Klage

Enkeltvedtak truffet med hjemmel i denne forskriften kan påklages til nærmeste overordnede myndighet i henhold til lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker.

6.14.4 Departementets merknad

Departementet støtter direktoratets forslag.

6.15 § 14 – Tilbakekalling av tillatelser

6.15.1 Høringsforslag

§ 14 – Tilbakekalling av tillatelser

Ansvarlig myndighet kan oppheve eller endre vilkårene i en tillatelse gitt i henhold til denne forskriften, eller sette nye vilkår, og om nødvendig kalle tillatelsen tilbake, jf lovens § 67.

6.15.2 Høringsinnspill

Statens landbruksforvaltning kommenterer at det i bestemmelsen bør stå ”naturmangfoldloven” og ikke ”lovens”.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Fylkesmannen i Troms påpeker at bestemmelsen gjør at rammevilkårene for utsetting av trær blir usikre tatt i betraktning deres lange livsløp og relativt store investeringskostnader.

Bergen kommune mener at tilbakekalling av tillatelser er vanskelig pga. kostnadene både ved utsetting og eventuell hogst/fjerning.

Kystskogbruket mener at eventuell tilbakekalling vil være umulig å forholde seg til for norsk skogbruk grunnet de store investeringskostnadene og langsiktige tidsperspektivet denne næringen må operere med. De mener at skogloven og forskrifter allerede regulerer dette tilstrekkelig i forhold til de risikofaktorer som må vurderes.

Norsk institutt for skog og landskap (NISL) påpeker at skogbruksnæringen har behov for forutsigbarhet og at det er problematisk at tillatelser kan tilbakekalles. De hevder at dette kan representere økonomiske tap både privat og samfunnsøkonomisk. NISL mener videre at de faglige forutsetninger som eventuelt skulle begrunne tilbakekallelse ikke er tilstrekkelig kommentert i høringsdokumentene og at det derfor er nødvendig at dette punktet utredes nærmere før forskriften fastsettes.

Sogn og Fjordane skogeigarlag mener at det for en næring som baserer seg på langsiktig planlegging er uholdbart at en tillatelse skal kunne trekkes tilbake når som helst. Skogeigarlaget etterlyser i den sammenheng en konkretisering av mulige årsaker til tilbaketrekning av en godkjennelse og en pekepinn på hvor streng praksisen av dette blir.

DNs vurdering

Naturmangfoldloven § 67 regulerer endring og omgjøring av tillatelser gitt i medhold av naturmangfoldloven. Av pedagogiske grunner mener DN at det er hensiktsmessig å ta med en henvisning til bestemmelsen i forskriften, blant annet for å skape større forutberegnelighet for brukerne. De nærmere vilkårene for endring og omgjøring framgår av naturmangfoldloven § 67, jf. også drøftelsene av bestemmelsen i Ot. Prp. nr. 52 (2008-2009) side 450. Med omgjøring forstås både endring og fullstendig tilbakekalling av en tillatelse. DN vil peke på at det framgår av § 67 tredje ledd at det ved avgjørelse om endring eller tilbakekalling av en tillatelse skal tas hensyn til de kostnadene dette har for tiltakshaver og de fordeler og ulemper inngrepet for øvrig vil medføre.

DN foreslår et par mindre endringer i bestemmelsens overskrift og i selve teksten, som kun er ment som språklig forbedringer. I tillegg foreslås det at ”lovens” endres til ”naturmangfoldloven”.

DN foreslår

§ 13 - Tilbakekalling av tillatelser

Ansvarlig myndighet kan oppheve eller endre vilkårene i en tillatelse gitt i medhold av denne forskriften, eller sette nye vilkår, og om nødvendig kalle tillatelsen tilbake, i samsvar med naturmangfoldloven § 67.

6.15.3 Departementets tilrådning

Departementet støtter direktoratets forslag.

6.16 § 15 – Håndheving og sanksjoner

6.16.1 Høringsforslag

§ 15 – Håndheving og sanksjoner

Overtredelse av denne forskriften håndheves og sanksjoneres etter lovens §§ 69 til 75.

6.16.2 Høringsinnspill

Landbruks- og matdepartementet og Statens landbruksforvaltning påpeker at det bør stå "naturmangfoldloven" og ikke "lovens."

6.16.3 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

DN er enig i at henvisningen til "lovens" erstattes med "naturmangfoldloven" og foreslår en slik endring.

DN foreslår videre en endring for å presiseres at det ikke bare er ved *overtredelse* av forskriften at §§ 69-75 kommer til anvendelse. For eksempel kommer § 70 til anvendelse ved uforutsette miljøkonsekvenser av lovlig virksomhet.

DN foreslår

§ 14 – Håndheving og sanksjoner

Forskriften, og vedtak fattet i medhold av den, håndheves og sanksjoneres etter naturmangfoldloven §§ 69 til 75.

6.16.4 Departementets merknad

Departementet foreslår en justering av ordlyden, da det etter departementets syn ikke er vanlig begrepsbruk å si at forskriften og vedtak sanksjoneres. Departementet støtter ellers direktoratets forslag.

Departementet foreslår følgende ordlyd:

§ 14 – Håndheving og sanksjoner

Håndheving og sanksjoner skjer etter naturmangfoldloven §§ 69 til 75.

6.17 § 16 – Ikrafttredelse

6.17.1 Høringsforslag

§ 16 – Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft 01.07.2012.

6.17.2 Høringsinnspill

Ingen innspill.

6.17.3 Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering

DN foreslår at det presiseres at ikrafttredelse skal skje straks.

DN foreslår

§ 15 – Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

6.17.4 Departementets tilrådning

Departementet foreslår at forskriften trer i kraft 1.7.2012.

Denne forskriften trer i kraft 1.7.2012.

6.18 § 17 – Overgangsbestemmelser

6.18.1 Høringsforslag

§ 17 – Overgangsbestemmelser

For utsetting av utenlandske treslag til produksjon av juletrær gjøres bestemmelsene i denne forskriften gjeldende fra 1. januar 2012.

6.18.2 Høringsinnspill

Landbruks- og matdepartementet kommenterer at samme foretak i mange tilfeller produserer både juletrær og pyntegrønt. De kan ikke se at det er grunn til å forskjellsbehandle de to

produkttypene, og mener derfor at en tilsvarende utsettelse må gis for produksjon av pyntegrønt.

Oslo kommune, friluftsetaten, mener at for utsetting av utenlandske treslag til produksjon av juletrær bør ikrafttredelse følge dato for ikrafttredelse av forskriften.

6.18.3 Direktoratet for naturforvaltnings vurdering

Utsatt ikrafttredelse for produksjon av juletrær, er foreslått på bakgrunn av at behovet for at DN setter en felles standard for søknadsbehandlingen anses mindre enn når det gjelder utsetting til andre skogbruksformål. Dette fordi juletrær blir tatt ut i relativt ung alder og dermed medfører mindre fare for frøsetting.

DN foreslår

Ingen endringer.

6.18.4 Departementets tilrådning

Departementet viser til at forskriften var på høring i 2010, og at produsenter har hatt tid til å omstille seg. Departementet tilrår at det ikke gis overgangsbestemmelser om utsetting av utenlandske treslag til produksjon av juletrær eller pyntegrønt. Departementet foreslår å stryke bestemmelsen.

7. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

7.1 Høringsinnspill

Finansdepartementet kommenterer at den samlede effekt av et lovforslag for dem som blir omfattet av forslaget skal tallfestes så langt som mulig. I høringsbrevet tallfestes verken konsekvenser for næringen eller for det offentlige. Departementet forutsetter at dette følges opp av Miljøverndepartementet i den videre prosessen med de andre departementene i etterkant av den offentlige høringen.

Statens Landbruksforvaltning peker på at planteskolene må starte produksjon to år før salg, og mener at det vil kunne medføre store økonomiske tap hvis de produserer planter som det etter to år ikke vil være lovlig å plante.

Fylkesmennene i Møre og Romsdal, Nordland, Nord-Trøndelag, Oslo og Akershus, Rogaland, Sogn og Fjordane, Sør-Trøndelag, avdeling for landbruk og bygdeutvikling, Troms og Vestfold mener forskriften vil medføre betydelig økte kostnader både for søker og forvaltning. Det pekes videre på den tapte verdiskaping og sysselsetting som vil følge av en tvungen begrensning i bruken av utenlandske treslag.

Fylkesmennene i Nordland, Oslo og Akershus, Rogaland, Sogn og Fjordane og Sør-Trøndelag, miljøvern- og avdelinga, oppfordrer til bruk av forenklete søknads- og forvaltningsprosesser, og

understreker behovet for at ansvarlige myndigheter etter forskriften blir tilført tilstrekkelig med ressurser for å kunne håndtere saksbehandling og tilsyn under forskriften

Oslo kommune, friluftsetaten, påpeker at de nye forskriftene vil kreve omfattende informasjonsvirksomhet, oppfølging og saksbehandling fra myndighetene. De mener det i den forbindelse er fornuftig at det legges opp til at myndighetsutøvelsen skal delegeres til Fylkesmannen. Kommunen mener at iverksettelse av denne forskriften og den generelle forskriften på sikt sannsynligvis vil føre til at det blir behov for mindre ressurser til bekjempelse av fremmede arter.

Bjerkreim, Eigersund, Sokndal, Hattfjelldal, Vefsn, Hemnes, Stjørdal og Vindafford kommuner reagerer på at det tilsynelatende ikke er gjennomført konsekvensutredninger i forbindelse med utarbeidelse av forskriften. Disse kommunene mener konsekvensene av forskriften vil være drastiske for næringen i en del fylker. Både med tanke på forvaltningskapasitet og direkte næringsmessige konsekvenser anmoder de om at enkelte arter eller områder blir unntatt forskriften. Kommunene understreker videre viktigheten av at ansvarlige myndigheter tilføres tilstrekkelige ressurser til å kunne håndtere saksbehandling og tilsyn under forskriften.

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH) forventer at det gis informasjon og faglig bistand til dem som berøres av forskriftene. Dersom forskriftene skal kunne være et hjelpemiddel for å ivareta naturmiljøet, er det avgjørende at det settes av både økonomiske og menneskelige ressurser til dette. HSH ser det videre som viktig med omstillingsperioder for berørte virksomheter.

Kystskogbruket, Helgeland skogselskap, Mandal og Lister Pyntegrøntlag, Midthordaland Skogeigarselskap, Norsk Forstmannsforening, Region Namdal, Skogfrøverket, Skogselskapet Bergen og Hordaland, Skogselskapet Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane Skogselskap og Treindustriesenteret i Troms, mener forskriften vil medføre store økonomiske og administrative konsekvenser for skogbruksnæringa, som enten er undervurdert eller ikke utredet. Det pekes på at skogeiere og norsk skogforvaltning vil påføres tidsspill og produksjonstap, som på sikt vil redusere skogsektorens konkurransevne og svekke mulighetene til å opprettholde og utvikle produksjon i kystskogarealene. Det pekes også på at en overbelastning hos forvaltningsapparatet vil kunne gå utover søkerne.

Universitetet for Miljø- og Biovitenskap (UMB) mener forskriften vil medføre et relativt omfattende administrativt arbeid med å behandle søknader og å følge opp med tilsyn. I tillegg kan det komme utgifter forbundet med nødvendig opplæring og etterutdanning av fylkesmennes funksjonærer.

7.2 Direktoratet for naturforvaltnings vurdering

Flere høringsinstanser mener de økonomiske og administrative konsekvensene av forskriften vil bli omfattende og etterlyser en utredning av disse konsekvensene.

Et sentralt spørsmål ved vurderingen av økonomiske og administrative konsekvenser er omfanget av den aktiviteten som vil bli regulert av forskriften.

Totalt er det plantet et femtitalls utenlandsketreslag i Norge. Frømaterialer for mange av disse artene er hentet fra Mellom-Europa og vestkysten av Canada og USA. De utenlandske bartrærne dekker nå et samlet areal på ca. 800 000 dekar (800 km²), hvor de tre vanligste bartrærne for skogbruksformål er sitkagran (500 000 dekar), vrifuru (80 000 dekar) og lutzgran (*Picea x lutzii*; 50 000 dekar). Majoriteten av dette arealet (85 %) fordeler seg på fylkene på Vestlandet og Nord-Norge, hvor de introduserte bartrærne dekker 3-4 % av det produktive skogarealet for disse landsdelene (ca. 20 % i kyststrøk). På landsbasis utgjør de ca. 1 % av det produktive skogarealet (Øyen et al. 2009). Til sammenligning har våre nordiske naboland brukt utenlandske treslag i forskjellig omfang, hvor 2,6 % av skogarealet i Sverige (6 mill dekar) er tilplantet med utenlandske treslag, 70 % i Danmark (3,2 mill dekar) og mindre enn 0,1% i Finland (0,2 mill dekar) (Øyen 2010). Utplanting av utenlandske treslag i Norge økte for alvor først etter 1950, og i perioden 1960-75 var den på sitt høyeste. Utplanting av sitkagran nådde en topp på midten av 70-tallet, hvor det ble tilplantet nesten 25000 dekar årlig, og disse trærne vil nå økonomisk hogstmoden alder (40-65 år) i perioden 2014 – 2039 (Øyen et al. 2010). Det tilplantede arealet har etter 1985 blitt betydelig redusert og har i de siste årene ligget på noen tusen dekar. Antall søknader om utplanting har sunket fra 1736 i 1995 til 381 i 2009, og det dreier seg om relativt små arealer per søknad i denne perioden (underkant av 4 dekar per søknad) (data fra Skogfond og Statistisk sentralbyrå). Den økonomiske verdien av disse arealene er til dels betydelig, da ett dekar (med 60 m³) representerer ca 15.000 kr (netto) ved hogst.

Det finnes ca. 500 registrerte produsenter av juletrær i Norge, som har et gjennomsnittlig produksjonsareal på 20 dekar, med et spenn fra 36 dekar i Rogaland til 10 dekar i Aust-Agder. Estimert tilplantet areal for juletreproduksjon i Norge ligger mellom 11000 og 12000 dekar. Førstehåndsverdien av juletrær ligger på 160 millioner kroner per år og salgsverdien til forbruker er 600 millioner kroner per år. Eksporten av juletrær til utlandet er økende (130 000 trær i 2009). I 1998 anslo man at ca. 200 000 trær ble plantet årlig i norske plantasjer, i 2007 var tallet 900 000, mens stipulerte tall fra planteskolene for 2012 ligger på anslagsvis 1 600 000 trær. Utenlandske treslag utgjør majoriteten, først og fremst nordmannsedelgran (*Abies nordmanniana*) og fjelledelgran (*Abies lasiocarpa*), hvor det f.eks. i tre års perioden 2007-2009 ble utplantet 600-750 000 trær hvert år (>70% av totalen). Det årlige tilplantede arealet ligger på 1000 – 2000 dekar per år. Mye av dette er etter hvert gjenplanting av areal der det er dyrket et omløp av juletrær tidligere, slik at økningen i areal er mindre enn dette. Det aller meste (90 %) av juletrær plantes på tidligere dyrket mark, men noen av de største produsentene produserer på utmarksarealer. Den geografiske utbredelsen av denne skogbruksproduksjonen har vært mer begrenset, hvor Rogaland er det største fylket med nesten like mye juletreproduksjon som resten av landet til sammen (data fra Norsk Pyntegrønt).

Pyntegrønt produseres i en noe mindre skala, og antall registrerte produsenter er estimert til ca. 50. Kristtorn (*Ilex aquifolium*), barlind (*Taxus baccata*) og einer (*Juniperus communis*) er de artene som brukes mest til denne typen produksjon, men også andre bartrær tas i bruk. Det totale arealet tilplantet er ca 700 dekar med en førstehåndsverdi på ca. 10 millioner kroner per år og med en salgsverdi til forbruker på ca. 100 millioner kroner per år. Den geografiske utbredelsen er også her begrenset, hvor Vest-Agder er det fylket som produserer mest pyntegrønt. Klippegrønt har et samlet tilplantet areal på ca. 670 dekar, hvor mesteparten er nobelgran (*Abies procera*) til klipp. Engros verdien av nobelgran ligger på 2,5-3 millioner kroner per år (300 tonn klippebar), men sluttverdien av klippegrønt er høyere da mesteparten av

kostnadene tilknyttet produktene ligger i foredlingsprosessen. Mesteparten av denne produksjonen ligger på utmark og nesten all produksjonen foregår i Vest-Agder (tall fra SLF). DN har ikke oversikt over hvor stor andel av produksjonen av pyntegrønt som er basert på utenlandske treslag.

Som det framgår over har utsettingen av utenlandsketreslag et visst omfang i Norge dag, og mange høringsinstanser har dessuten pekt på at foreliggende planer om å dyrke trær for å binde CO₂ kan medføre økt antall søknader om utsetting av utenlandske treslag framover. På den annen side er ytterligere satsing på skogreisning og treslagsskifte med utenlandske treslag ingen prioritert oppgave i skogpolitikken (MD 2007).

Det framgår av oversikten over at bruken av utenlandske treslag i dag generer betydelige inntekter for de som er involvert. Det er imidlertid betydelige negative effekter knyttet til spredning av utenlandske treslag på viktige naturverdier bl.a. i form av tilplanting av naturtyper, som tidligere beitemark, kystlynghei og edelløvsskog, fortrenging av stede egne arter og forringelse av genetisk mangfold. I tillegg er det også direkte økonomiske utgifter forbundet med fjerning av utenlandske treslag som har spredd seg inn i verneområdene, noe som også er arbeidsintensivt og må følges opp over flere år.

Utkastet til forskrift om utsetting av utenlandske treslag vil medføre at det legges større vekt på å unngå negative effekter på naturmangfoldet ved vurdering av utsetting av utenlandske treslag, noe som vil medføre en strengere godkjenningsspraksis enn under gjeldende regelverk. Dette vil kunne bety at produsenter vil måtte legge om til bruk av norske treslag, som i følge noen høringsinstanser vil kunne innebære lavere inntjening. Dette må imidlertid vurderes opp imot de negative følgene for naturmangfoldet som utsettingen ville ha medført. Det nasjonale resultatmålet for fremmede organismer i St.prp nr. 1 (2007-2008) for Miljøverndepartementet sier at "Menneskeskapt spredning av organismer som ikke hører hjemme i økosystemene skal ikke skade eller begrense økosystemenes funksjon". For å oppnå dette målet viser kunnskapsgrunnlaget om effekten av en del utenlandske treslag at en strengere regulering av utsetting er nødvendig. På sikt vil også en strengere regulering av utsetting kunne medføre at det vil kreves mindre resurser til fjerning av utenlandske treslag fra verneområder og utvalgte naturtyper.

Når det gjelder handelsmessige konsekvenser, så kan DN se at forskriften kan ha en viss handelsvridende effekt i og med at den vil kunne påvirke handelen med utenlandske treslag til og fra Norge. Igjen vil DN vise til det kunnskapsgrunnlaget man har om effekten av en del utenlandske treslag, noe som etter DN's syn legitimerer at man innfører et tillatelsessystem for utsetting av disse treslagene. DN vil peke på at handelsvridende tiltak kan være legitime både etter WTO- og EØS-regler når disse er saklig begrunnet i miljøhensyn.

Noen høringsinstanser peker på at utkastet til forskrift vil medføre ekstra arbeid i forbindelse med søknadsprosessen. Utsetting av utenlandske treslag krever imidlertid også i dag godkjenning, og DN mener at forslaget til forskrift ikke vil føre til at virksomheter som ønsker å sette ut utenlandske treslag blir påført urimelige ekstra kostnader og tidsbruk i forbindelse med søknadsprosessen. DN mener at forskriften stiller relativt få krav til innhold i søknaden, og at de kravene som stilles er et minimum for at ansvarlig myndighet skal kunne foreta en forsvarlig saksbehandling. Videre gjør DN oppmerksom på at for å forenkle innlevering og behandling av

søknader vil det bli utarbeidet et nettbasert søknadsskjema, og at dette vil kobles mot en kartapplikasjon for enkel stedfesting av utsettingslokalitetene.

Når det gjelder behovet planteskoler og frøprodusenter har for langsiktig planlegging, vil DN legge til rette for forutsigbarhet gjennom søknadsbehandlingsprosedyrer og veiledende materiale i tilknytning til forskriften.

DN vil også påpeke at når det gjelder produksjon av juletrær og pyntegrønt, åpner forskriften opp for at det kan gis tillatelser som gjelder flere utsettinger i nærmere bestemte områder for en viss tidsperiode. Dette vil kunne bety reduserte kostnader knyttet til søknadsprosessen for denne gruppa produsenter.

Forskriften vil også medføre konsekvenser for forvaltningen. Både DN og fylkesmannsembetene må sette av nødvendige ressurser for å dekke det økte behovet for kapasitet til saksbehandling, tilsyn, og annen oppfølging av forskriften.

Samlet sett mener DN at de økonomiske og administrative konsekvensene ved ikrafttredelse av forskriften er tilstrekkelig klargjorte, og at kravene som stilles til næringen og forvaltningen ikke er urimelige sett i forhold til behovet for å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet.

7.2.1 Departementets merknader

Fylkesmannen i de ulike fylkene har de siste årene økt innsatsen i arbeidet med handlingsplaner og bekjempelse av fremmede organismer. Behandling av søknader etter forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål vil inngå som en del av det allerede igangsatte arbeidet. Saksbehandlingen etter denne forskriften vil imidlertid kreve noe økte ressurser hos den enkelte Fylkesmann. Tilsvarende vil gjelde for Direktoratet for naturforvaltning.

Forskriften vurderes ikke å medføre vesentlig ekstra arbeid for skogeierne som skal søke om tillatelse. Utsetting av utenlandske treslag krever også i dag godkjenning, og Miljøverndepartementet mener at forslaget til forskrift ikke vil føre til at virksomheter som ønsker å sette ut utenlandske treslag blir påført urimelige ekstra kostnader og tidsbruk i forbindelse med søknadsprosessen. Forskriften stiller relativt få krav til innhold i søknaden, og at de kravene som stilles er et minimum for at ansvarlig myndighet skal kunne foreta en forsvarlig saksbehandling. Det vil dessuten bli lagt opp til forenklet innlevering og behandling av søknader gjennom et nettbasert søknadsskjema, og dette vil kobles mot en kartapplikasjon for enkel stedfesting av utsettingslokalitetene.

Det benyttes allerede betydelige ressurser til fjerning av tidligere utplantede utenlandske treslag, blant annet i verneområder i en rekke kystfylker. Dette gjelder tidligere utplantinger av utenlandske treslag som nå i betydelig grad sprer seg og som utgjør en stor trussel mot verneverdiene i en rekke verneområder. I 2010 har DN oppgitt at det ble brukt 4,1 millioner kroner på å fjerne uønskede forekomster av utenlandske treslag i verneområder, i hovedsak sitkagran. Etablering av et nytt og bedre regelverk for utplantning av utenlandske treslag vil over tid innebære at kostnadene til fjerning av slike uønskede utenlandske treslag vil kunne

reduseres betydelig, både innenfor og utenfor verneområder, sammenlignet med en "business as usual" situasjon uten et slikt nytt og bedre regelverk.

8. REFERANSER

Blackburn, T.M., Lockwood, J., Cassey, P. 2009. Avian invasions: the ecology and evolution of exotic birds. Oxford University Press.

CEU 2009. A mid-term assessment of implementing the EU Biodiversity Action Plan and Towards an EU Strategy on Invasive Alien Species– Council conclusions., Council of the European Union (CEU).

DN 2010. Utkast til handlingsplan for kystlynghei. Rapport fra Direktoratet for naturforvaltning (DN). <http://www.dirnat.no/multimedia/47516/Kystlynghei%20del%201%20HP.pdf>

Gederaas, L., Salvesen, I., Viken, Å. 2007. Norsk svarteliste 2007 – Økologiske risikovurderinger av fremmede arter. Trondheim, Artsdatabanken.

Grotknopp, E., Rejmanek, M., Rost, T.L. 2002. Toward a causal explanation of plant invasiveness: seedling growth and life-history strategies of 29 Pine (*Pinus*) species. *American Naturalist* 159: 396-419.

Magnesen, S. 1992. Treslagets og proveniensens betydning for skogskader: En litteraturstudie fra en ca 100-årig epoke i norsk skogbruk. Rapport fra Skogforsk. 7/92.

Nygaard, P.H., Skre, O., Brean, R. 1999. Naturlig spredning av utenlandske treslag. Oppdragsrapport Skogforsk, 19/99.

MD 2007. Tverrsektoriell nasjonal strategi og tiltak mot fremmede skadelige arter. Miljøverndepartementet (MD).

Pedersen, Å.Ø., Yoccoz, N., Ims, R., et al. 2010. Effects of non-native spruce plantations on small mammal communities in subarctic birch forests. *Forest Ecology and Management* 260: 331-338.

Pysek, P., Krivanek, M., Jarosik, V. 2009. Planting intensity, residence time, and species traits determine invasion success of alien woody species. *Ecology* 90: 2734-2744.

Richardson, D.M. 1998. Forestry trees as invasive aliens. *Conservation Biology* 12: 18-26.

Richardson, D.M., Rejmánek, M. 2004. Conifers as invasive aliens: a global survey and predictive framework. *Diversity and Distributions* 10: 321-331.

Skre, O. 2000. Registrering av framande treslag i verneområde for barskog i Hordaland, med vurdering av spreingsfare. Oppdragsrapport fra Norsk institutt for skogforskning 24/00.

Øyen, B. H., Andersen, H. L., Myking T., et al. 2009a. En vurdering av økologisk risiko ved bruk av introduserte bartreslag i Norge: Erfaringer ved bruk av kriteriesettet for Norsk svarteliste 2007. Ås, Norway, Norsk institutt for skog og landskap.

Øyen, B. H., Andersen, H. L., Myking T., et al. 2009b. Økologiske egenskaper for noen utvalgte introduserte bartreslag i Norge. Ås, Norway, Norsk Institutt for skog og landskap.

Øyen, B. H., 2010. Forskrift om utenlandske treslag: konsekvenser for skogbruket. Foredrag ved skogfaglig samling 31.08-02.09, 2010. Sandnes, Rogaland. Rogaland SLF/FM-Rogaland, landbruk

Miljøverndepartementet

tilrår:

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1).

VEDLEGG 1: FORSKRIFT OM UTSETTING AV UTENLANDSKE TRESLAG TIL SKOGBRUKSFORMÅL

Fastsatt ved kgl. res. 25.5.2012 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 28, 30 og 31. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1 – Formål

Formålet med denne forskriften er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet.

§ 2 – Saklig og stedlig virkeområde

Forskriften gjelder utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål på norsk landterritorium, herunder til produksjon av juletrær og pyntegrønt.

§ 3 – Definisjoner

I denne forskrift forstås med

- a) biologisk mangfold: mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene, og de økologiske sammenhengene mellom disse komponentene;
- b) internkontroll: systematiske tiltak som skal sikre at utsettingen planlegges, organiseres, og utføres i samsvar med bestemmelser fastsatt i denne forskriften;
- c) naturmangfold: biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold, som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning;
- d) utenlandske treslag: arter, underarter eller sorter av trær som ikke har sitt nåværende eller historiske naturlige utbredelsesområde i Norge;
- e) utsetting: utsetting (utplanting/såing), bevisst utslipp eller deponering som avfall av organismer i miljøet, eller i et innesluttet system der rømming (spredning) ikke er utelukket.

§ 4 – Ansvarlig myndighet og delegasjon

Direktoratet for naturforvaltning er ansvarlig myndighet etter forskriften.

Direktoratet for naturforvaltning kan delegere myndighet etter denne forskriften til fylkesmannen.

§ 5 – Krav om tillatelse

Utsetting av utenlandske treslag krever tillatelse fra ansvarlig myndighet, eller den som har fått delegert myndighet etter § 4.

Søknad om utsetting skal framsettes på fastsatt skjema senest to måneder før utsettingen er ment å finne sted.

§ 6 – Søknadens innhold

Søknad om tillatelse til utsetting av utenlandske treslag skal inneholde følgende opplysninger:

- a) Søkers navn, adresse, e-postadresse og telefonnummer, samt organisasjonsnummer dersom søker er en virksomhet,
- b) gårds- og bruksnummer på eiendom der utsettingen er ment å finne sted, samt grunneiers navn og adresse,
- c) det utenlandske treslagets vitenskapelige og eventuelle norske eller engelske navn, navn på eventuell sort eller proveniens. Dersom opplysning om naturlig geografisk opprinnelse er kjent for søker, opplyses dette om i søknaden.
- d) formålet med utsettingen, herunder om det utenlandske treslaget skal benyttes til skogproduksjon, juletreproduksjon eller pyntegrøntproduksjon, samt om utsettingen skal skje på dyrket eller tidligere dyrket mark, i skog eller på annen type mark. Dersom opplysninger om naturtyper (r) på arealet som skal tilplantes er kjent for søker, opplyses dette om i søknaden.
- e) antall trær og hvor stort areal (dekar) søknaden omfatter,
- f) kartfesting av den omsøkte utsettingen. Dersom opplysning om kjente tilgrensende eller nærliggende forekomster av utenlandske treslag er kjent for søker, opplyses dette om i søknaden.
- g) planlagte tiltak for å hindre spredning av utenlandske treslag, og for å holde kontroll med dette,
- h) dokumentasjon av internkontroll, jf. § 10,
- i) en vurdering av de virkninger utsettingen kan ha for det biologiske mangfoldet.

Kostnader som måtte oppstå i forbindelse med frambringelse av opplysninger og undersøkelser påligger søker så langt det ikke er urimelig.

§ 7 – Søknadsbehandlingen

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til utsetting, skal eventuelle uheldige følger av utsettingen for naturmangfoldet vektlegges. Det legges særlig vekt på om treslaget og eventuelle følgeorganismer medfører risiko for uheldige følger for det biologiske mangfold. Det kan ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold.

Tillatelse til utsetting kan gis på de vilkår som anses hensiktsmessige for å oppnå formålet med forskriften.

En tillatelse til utsetting av juletrær eller pyntegrønt for angitte treslag, kan gjelde flere utsettinger i nærmere bestemte områder for en viss tidsperiode.

Tillatelse etter denne bestemmelse skal oppbevares hos tiltakshaver og grunneier inntil vilkårene i tillatelsen er oppfylt.

§ 8 – Krav til aktsomhet, kontroll med spredning, og varsling

Den som er ansvarlig for utsetting av utenlandske treslag, skal opptre aktsomt, og så langt som mulig søke å hindre at utsettingen får uheldige følger for det biologiske mangfold.

Den som er ansvarlig for skogbehandlingen, vanligvis skogeieren, skal i rimelig utstrekning treffe tiltak for å hindre spredning av utenlandske treslag. Det skal ikke settes igjen trær (livsløpstrær) av utenlandske treslag ved hogst.

Ved skade eller fare for alvorlig skade på biologisk mangfold som følge av utsetting av utenlandske treslag, skal den ansvarlige umiddelbart varsle ansvarlig myndighet og treffe tiltak i samsvar med naturmangfoldloven §§ 69 og 70, med mindre slik melde- og tiltaksplikt følger av annen lov.

§ 9 – Informasjonsplikt

Den som har fått tillatelse etter denne forskriften, skal sørge for at den som forestår utsettingen av utenlandske treslag, gjøres kjent med vilkårene for tillatelsen til utsetting, og hvordan disse skal overholdes.

Ved overdragelse av en eiendom der det er gjennomført utsetting i medhold av tillatelse etter denne forskriften, plikter grunneier å informere ny grunneier om tillatelsen og eventuelle vilkår som er satt for å hindre spredning.

§ 10 – Plikt til å føre internkontroll

Den som har fått tillatelse etter denne forskriften, skal etablere og dokumentere internkontroll. Internkontrollen, og dokumentasjonen av denne, skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter og størrelse, og skal utføres i det omfang som er nødvendig for å etterleve bestemmelsene i eller i medhold av denne forskriften.

Internkontrollen skal sikre at virksomhetens ansatte har kunnskap om reglene i forskriften, herunder vilkårene for tillatelse til utsetting, og at det er etablert rutiner for etterlevelse av reglene. Virksomheten skal gjøre dokumentasjon av internkontrollen tilgjengelig for ansvarlig myndighet ved forespørsel.

Internkontrollen skal som et minimum omfatte:

- a) rutiner virksomheten følger for å sikre at kravene i eller i medhold av denne forskriften blir overholdt,
- b) rutiner virksomheten følger dersom avvik oppstår, og opplysninger om hvem som er ansvarlig for at rutinene blir overholdt,
- c) rutiner virksomheten følger for å hindre gjentakelse av avvik og opplysninger om hvem som er ansvarlig.

§ 11- Tilsyn

Ansvarlig myndighet, eller den som er delegert myndighet etter § 4, fører, i henhold til naturmangfoldloven §§ 63 til 65, tilsyn med at utsetting av utenlandske treslag skjer i samsvar med bestemmelsene gitt i og i medhold av denne forskriften, herunder tilsyn med eventuelle spredningsområder.

§ 12 - Klage

Enkeltvedtak truffet med hjemmel i denne forskriften kan påklages til nærmeste overordnede myndighet i henhold til lov 10. februar 1967 om behandlingssåten i forvaltningssaker.

§ 13 – Tilbakekalling av tillatelser

Ansvarlig myndighet kan oppheve eller endre vilkårene i en tillatelse gitt i medhold av denne forskriften, eller sette nye vilkår, og om nødvendig kalle tillatelsen tilbake, i samsvar med naturmangfoldloven § 67.

§ 14 – Håndheving og sanksjoner

Håndheving og sanksjoner skjer etter naturmangfoldloven §§ 69 til 75.

§ 15- Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft 1.7.2012.